

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

м Гріг. Грам.

106

ПЪРВИЧКА
БЪЛГАРСКА
ГРАММАТИКА.

Написа

ИВАНЧО АНДРѢВЪ.

БУКУРЕЩЪ.
Въ Типографіѣтъ на Серд. К. Пенковичъ.
1844.

Григ. Грам.
106

106

НАУКОВА БИБЛИОТЕКА ОНУ им. П. ПЕЧНИКОВА

ПЪРВИЧКА БЪЛГАРСКА ГРАММАТИКА.

СТРАНА ПЪРВА.

Вжвѣденіе.

§ 1. Българската Грамматика ны
ѣчи да говоримъ и да пишемъ Средно Бъ-
гарски.

§ 2. Мы говоримъ съ дѣмы, които
ставатъ отъ срички, а сричитъ отъ
слова.

§ 3. Слова са выкатъ оиѣ бѣаеж-
ки, които пишемъ, за да изъавабамы раз-
личнытъ естествены гласове.

§ 4. Словата въ Българското азбѣ-
ки сѣ тридесать и чѣтыри: а, б, в, г,
д, е, ж, з, і, и, к, л, м, н, о, п, р,

к

с, т, ъ, ф, х, ц, ч, ш, щ, з, ы, ъ, ѣ, ю, ѿ, ѣ, ѿ.

§ 5. Тѣ слова са дѣлатъ на гласны, безгласны и полвиногласны.

§ 6. Гласното слово въ говорѣтъ са чие само безъ помощѣтъ на друго слово; такива сж: а, е, і, и, о, ъ, ы, ѣ, ю, ѿ, ѣ, ѿ. Отъ тѣхъ и, ы, ѣ, ю, ѿ, ѣ, ѿ, могатъ да са нарежѣтъ двегласни, защото ставатъ отъ две слова: и отъ і, ы отъ з і, ѣ отъ і а, ю отъ і о, ѿ отъ і е, ѣ отъ і.

§ 7. Безгласното слово не може да са чие безъ помощѣтъ на гласното слово; такива сж: б, в, г, д, ж, з, к, л, м, н, п, р, с, т, ф, х, ц, ч, ш, щ, з, ы.

§ 8. Полвиногласното слово е едно сжсѣбаніе, или половина на гласното слово; такива сж: з, ы и й. Първитѣ две са полагатъ подырь безгласнитѣ (както: пржѣтъ, пржѣтъ); сѣтѣшната подырь гласнитѣ; както: порой, нарой, мой.

§ 9. Сричка е гласното слово, кога са зима отъ едно, или заедно съ без-

гласнитѣ и полвиногласнитѣ; както: а, о, и, ва, ан, ай, ауз, три, пржѣтъ.

§ 10. Дѣма е една сричка или нѣколко, кога показватъ съ единъ гласъ свѣршенъ разумъ; както: снѣгъ, джрѣво, добытѣкъ, пишж, роботѣ, ѿмъ, подырь, нѣ.

§ 11. Дѣмата става отъ еднѣ сричѣкъ или отъ много срички, и така бива едносрична (ауз, ты, снѣгъ, мжжъ), или многосрична (дѣсрична: есень, пролаѣтъ; трисрична: добытѣкъ, жѣлѣзо; чѣтыросрична: тжрпѣніе, сжбраніе, и. т. н).

§ 12. На всакож многосричѣкъ дѣма една сричка са изговара съ по высокъ гласъ, колкото другитѣ; както въ дѣмитѣ: пишж, перо, прозорливъ, сричѣтъ пи, ро, ливъ, изговаратъ по ачката отъ другитѣ. Това са зове ѣдраніе. Сричката на кождо са намира ѣдраніето, выкаса висока, а всичѣтитѣ останѣли зовѣтъся низки.

§ 13. Дѣмитѣ, по своето си произлазѣніе, биватъ:

1) Първообразни, които не про-

излазатъ отъ други дѣми; както: мжжъ, жена, пишж.

2) Производни, които произлазатъ отъ нѣкоякъ каква да е дѣмж; както: мжжжжъ, женсжжъ, писецъ.

3) Сложни, които са сѣрани отъ дѣѣ дѣми първообразни; както: сладакодѣмъ отъ дѣми: слада и дѣма; акоголабъ отъ дѣми ака и глаба. Всичкитѣ други дѣми, както първообразнитѣ, така и производнитѣ, выкатся прости.

§ 14. Рѣчь е сѣраніе отъ нѣколко дѣми, които иматъ свѣршенъ раздѣлъ; както: ващитѣ сж дѣлжни да отхранватъ добрѣ дѣцата си.

§ 15. Всякож дѣмж, дѣто ъ говоримъ, за да разажчваемъ едно нѣщо отъ друго, наричаса имѣ; както: дворъ, кжша, добытжжъ.

§ 16. Всичкитѣ дѣми на Българскій азѣкъ, по своето си показваніе, дѣлѣатся на тѣ кжсове:

- 1) Имѣ сжществително.
- 2) Имѣ прилагателно.
- 3) Прилогъ.

4) Мѣстоимѣ.

5) Глаголъ.

6) Нарѣчіе.

7) Предлогъ.

8) Свѣрзка.

9) Средорѣчь.

ГЛАВА ПЪРВА.

За сжществителното имѣ.

§ 17. Сжществително имѣ е онѣа, подъ което може да са раздѣлѣ нѣкое нѣщо, дѣто са види или не види; както: кжша, перо, конъ, вода, вѣтѣръ, правда, дѣша.

§ 18. Нѣщата могатъ да бѣдѣтъ тѣ:

1) Одѣше бѣлени, които иматъ животъ и леснинж да промѣнаватъ мѣстото си; както: чѣловѣкж, звѣрь, рыба, пчѣла.

2) Неодѣше бѣлени, които нѣматъ животъ и леснинж да промѣнаватъ отъ самосѣбе си мѣстото си; както: книга, жѣлѣзо, камыкж.

3) Бжствени, които мы не можемъ

да видимъ, нж само ги изобразяваме, въ смѣтъ си; както: радость, дѣша, животъ.

§ 19. Сжществителното име быба:

1) Сжщо, което показва едно отдѣлено нѣщо отъ цѣлый родъ; както: Драганъ, Тѣнджа, Тѣрново.

2) Наричателно, което показва едно общо нѣщо и неотдѣлено отъ другитѣ нѣща, дѣто сж като него; както: чловѣкъ, село, рѣка.

3) Сжбирателно, което, въ единъ дѣмъ, показва много нѣща еднакъвъ родъ, сѣрани въ едно цѣло; както: сѣоръ, народъ, стадо, рождъ.

4) Числително, и Числително, съ които нѣщата са издѣляватъ по малки или по голѣми отъ навикновенитѣ; както: дѣтенце, дѣшица, овенче; дѣтище, дѣшище, овнище; хлѣбецъ, дѣсчица, книжка.

§ 20. Общитѣ свойщини на всичкитѣ сжществителни имена сж: родъ, брой и падежъ.

§ 21. Очержатъ на едно нѣщо, какво да е, нарича се родъ.

§ 22. Сжществителнитѣ имена бѣватъ мъжскъ, женскъ и среденъ родъ.

§ 23. Родътъ на имената са познава по тѣ нареки:

1) Всичкитѣ имена, които показватъ нѣща одшсѣлены мъжскъ пасминъ, мъжскъ родъ сж (както: глѣжъ, славей, царь, блѣдыка, Вжачо); всичкитѣ имена, които показватъ одшсѣлены нѣща женскъ пасминъ, женскъ родъ сж (както: жена, лѣла); името дѣте среденъ родъ е.

2) На всичкитѣ други сжществителни имена родътъ са познава по най крайнѣтъ имъ срѣчекъ: които са свършватъ на ѣ и ѣ сж мъжскъ родъ (както: о-брѣжъ, бѣрѣй); на о и е, среденъ (както: бѣрѣо, телѣ); на а и ѡ, женскъ (както: рыба, рѣтакинѡ).

3) Които са свършватъ на ѣ бѣватъ и мъжскъ и женскъ родъ; както: о-стенъ, глѣзень, сж мъжскъ родъ; дѣлень, есень, родъ женскъ. Родътъ на тѣ имена може да са познае съ притѣрваніе на тѣхъ дѣмы единъ или ед-

на: единъ остень, единъ глезень;
една длань, една есень.

§ 24 Рекохмы, че да разаживамы нѣщата, давамъ имъ имена; нѣ защо-то нѣкога дотребѣва да изживимъ токо едно нѣщо, а нѣкога много, тогава са по-издавамъ да преоживимъ и крайнитѣ срички на имената, за да изживимъ мас-гото; както, кога говоримъ за едно нѣ-що, казвамы: таа книга е добра; а кога за много: тѣ книги сж добри; това преоживаніе на крайната сричка вы-каса на имената брой. И кога името изжива едно нѣщо, казвамы, че е един-ственъ брой; а кога много, казвамы, че е множественъ брой; както: гж-лажъ, рыба, джрво, сж единственъ брой; а гжажбы, рыбы, джрва, сж множественъ брой.

§ 25. Кога искамы да изживимъ нѣ-кое нѣщо, какво да е, или на кой подокъ са намира, казвамы мѹ името, като сж нѣкое отрѣждане; както: книгата е на Стоана, дай книгѣтъ Стоанѹ, земи книгѣтъ отъ Стоана. Това отрѣжда-

ніе или преоживаніе на крайната срич-ка, наричаса падежъ.

§ 26. Въ Бжгарскій языкъ сж петъ падежа. Тѣ са познаватъ по различни питаніа:

1) Именителенъ, сж когото име-нѣвамъ нѣщо, или отговарамъ на пита-ніе: кой? какво?

2) Родителенъ, сж когото казва-мы чіе быва нѣщото, или отговарамъ на питаніе: на кого? чій? чіа? чіе?

3) Дателенъ, сж когото давамъ, или отговарамъ на питаніе: комъ? на комъ?

4) Винителенъ, сж когото отгова-рамъ на питаніе: кого? дѣ? откъ дѣ?

5) Звателенъ, сж когото зовемъ нѣкого.

§ 27. Сжществителнитѣ имена, по крайнитѣ си срички, дѣлатся на три отреда: пжрвый, за сжществителнитѣ имена на мужскій родъ (з, й, ѣ, о); второй, за сжществителнитѣ имена на женскій родъ (а, ѡ, ѣ); третій, за сж-ществителнитѣ имена на средній родъ (о, е).

Преди да покажемъ редѣтъ на сж-

шестствителнитѣ имена, за да го разѹмѣемъ по лесно, требва да знаемъ цю е прилогъ.

ГЛАВА ВТОРА.

За прилогъ тѣ.

§ 28. Кога говоримъ и искамы да си отредимъ разѹмъ тѣ, притѹрвамы край имената единъ частицъ; както: глѹжъ-бѹ тѣ, рыбата, детето. Това тѣ, та, то, наричаса прилогъ.

§ 29. Прилогъ тѣ има три рода, два броя и четири падежа, и са согласва съ името на родъ, брой и падежъ.

Прилогъ на съществителното име.

Единственъ брой.

Мъж. р.	Жен. р.	Сред. р.
И. тѣ	та	то
Р. тѣ	та	то
Д. тѣ	та	то
В. тѣ	тѣ	то

Множественъ брой.

И. тѣ	тѣ	та
Р. тѣ	тѣ	та

Д. тѣ	тѣ	та
В. тѣ	тѣ	та

§ 30. Въ Българскій ѹзыкъ са нахожда сабо ж на нѣкои дѹмы, да са мѣта междѹ сабо р и а, и въ такива сабѹчки може да са нарече мѣтно; както: трѣнъ, тѣрѣнъ; вѣтръ, вѣтѣрѣнъ; дѣлѣнъ, дѣлѣнъ; Българинъ, Българинъ. Така и съществителнитѣ имена на мъжскій родъ, като приематъ прилогъ тѣ, става да речемъ: ремикъ тѣ, тварникъ тѣ, а да са изговори по лесно кѣ тѣ, зима помеждѹ въшереченото мѣтно сабо ж: ремикъ тѣ, тварникъ тѣ, а сабо ж, като нѣма никакъвъ гласъ са исхѹрла и остава чисто: ремикъ тѣ, тварникъ тѣ. А оиѹ имена, които са свършватъ на правъ ѣ, задържаваса за мѣтнѣ гласъ, който са чюе въ говорѣтѣ; както: дѣнѣ тѣ, конѣ тѣ, пѣтѣ-лъ тѣ.

ПРѢВЪ ОТРЕДЪ ЗА СЖЩЕСТВИ-
ТЕЛНЫТЪ ИМѢНА НА МХЖ.
СКЫЙ РОДЪ, ДѢТО СА СВѢРШ.
ВАТЪ НА з, й, ь И о.

Приличн.

1.

ѣд.	мл.
И. гжажѣжтз	гжажѣитѣ
Р. на гжажѣжтз	на гжажѣитѣ-гжажѣ
Д. на гжажѣжтз	на гжажѣитѣ
В. гжажѣжтз	гжажѣитѣ
З. (о) гжажѣ	гжажѣи.

Така са 8 приличаватъ и: поставз,
народз, мѣсецз, разумз, копачз, обрѣчз,
биволз, орачз, кобачз.

2.

ѣд.	мл.
И. облакѣжтз	облацѣитѣ
Р. на облакѣжтз	на облацѣитѣ-облака
Д. на облакѣжтз	на облацѣитѣ
В. облакѣжтз	облацѣитѣ
З. (о) облаче	облаци.

Така и: настоянникз, чаовѣкз, мѣд-
никз, рождз, бмайникз, вѣдѣрникз.

3.

ѣд.	мл.
И. дѣлѣжтз	дѣловѣтѣ
Р. на дѣлѣжтз	на дѣловѣтѣ-дѣла
Д. на дѣлѣжтз	на дѣловѣтѣ
В. дѣлѣжтз	дѣловѣтѣ
З. (о) дѣло	дѣлове.

Така и: хлѣбз, снѣгз, джжѣз, волз,
носз, градз, сворз, прахз, борз, бѣкз,
столаз, бирз.

4.

ѣд.	мл.
И. славеитз	славеитѣ
Р. на славеитз	на славеитѣ-славеа
Д. на славеитз	на славеитѣ
В. славеитз	славеитѣ
З. (о) славеи	славеи.

Така и: 8сой, 8лей, порой, порой.

5

ѣд.	мл.
И. крайтз	крайовѣтѣ
Р. на крайтз	на крайовѣтѣ-краа
Д. на крайтз	на крайовѣтѣ
В. крайтз	крайовѣтѣ
З. (о) край	крайове.

Така и: змѣй, рой, брой, брей, гной.

єд.

ма.

- И. старецѣтъ старитѣ
 Р. на старецѣтъ на старитѣ-старца
 Д. на старецѣтъ на старитѣ
 В. старецѣтъ старитѣ
 З. (о) старецо старци.

Така и: конецъ, вѣнецъ, голѣмецъ,
 пѣрвенецъ, писецъ, молецъ, кѣмецъ.

7.

єд.

ма.

- И. свредельѣтъ свредельетѣ
 Р. на свредельѣтъ на свредельетѣ-
 свредела

- Д. на свредельѣтъ на свредельетѣ
 В. свредельѣтъ свредельетѣ
 З. (о) свредельо свределье
 (дальо) *свределье*

Така и: пріетель, бабишкаль.

8.

єд.

ма.

- И. пѣтельѣтъ пѣтитѣ
 Р. на пѣтельѣтъ на пѣтитѣ-пѣтла
 Д. на пѣтельѣтъ на пѣтитѣ
 В. пѣтельѣтъ пѣтитѣ
 З. (о) пѣтальо пѣтти.

Така и: остень, глѣзень, котѣлъ, о-
 релъ, жгѣлъ.

9.

єд.

ма.

- И. царѣтъ царетѣ
 Р. на царѣтъ на царетѣ-царя
 Д. на царѣтъ на царетѣ
 В. царѣтъ царетѣ
 З. (о) царьо царь

Така и: конь, свинарь, воловарь, го-
 бедарь, бѣчварь, воденчарь, овчѣрь.

10.

єд.

ма.

- И. кожьѣтъ кожьитѣ
 Р. на кожьѣтъ на кожьитѣ-кожьа
 Д. на кожьѣтъ на кожьитѣ
 В. кожьѣтъ кожьитѣ
 З. (о) кожьхо кожьси.

Така и: орѣхъ, сиромѣхъ, метохъ,
 патріархъ.

11.

єд.

ма.

- И. подлогѣтъ подложитѣ
 Р. на подлогѣтъ на подложитѣ-подлога
 Д. на подлогѣтъ на подложитѣ

В. подлогѣтъ подлогѣтъ
 З. (о) подложѣ подложѣ
 Така и: залогѣ, облогѣ, прилогѣ,
 предлогѣ.

12.

ѣд.	ма.
И. огньѣтъ	огньѣтъ
Р. на огньѣтъ	на огньѣтъ-огна
Д. на огньѣтъ	на огньѣтъ
В. огньѣтъ	огньѣтъ
З. (о) огньѣ	огньѣ.

Така и: цѣрь, пѣть (дрѣво).

13.

ѣд.	ма.
И. прѣстѣтъ	прѣститѣ
Р. на прѣстѣтъ	на прѣститѣ-прѣста
Д. на прѣстѣтъ	на прѣститѣ
В. прѣстѣтъ	прѣститѣ
З. (о) прѣсто	прѣсти

Така и; постѣ, пѣть (форѣ), крѣть.

14.

И. дѣнавѣ	Видинѣ
Р. на дѣнавѣ	на Видинѣ
Д. на дѣнавѣ	на Видинѣ
В. дѣнавѣ	Видинѣ
З. дѣнавѣ	Видинѣ

15.

Видинѣ
на Видинѣ
на Видинѣ
Видинѣ
Видинѣ

Така и: Истокѣ, Западѣ, Сѣверѣ,
 I-Огѣ, Рай, Адѣ.

16.

ѣд.

И. Драганѣ
 Р. на Драгана
 Д. на Драгана (нѣ)
 В. Драгана
 З. (о) Драганѣ

17.

ма.

Богданѣ
 на Богдана
 на Богдана-Богданѣ
 Богдана
 Богданѣ

Така и: Стоанѣ, Тодорѣ, Иванѣ,
 Нѣголѣ.

18.

ѣд.

И. Драгой
 Р. на Драгоѣ
 Д. Драгоѣ-на Драгоѣ
 В. Драгоѣ
 З. (о) Драгоѣ

19.

ѣд.

Майѣ
 на Майѣ
 на Майѣ
 Майѣ
 Майѣ

Така и: Георгій, Николай; Феврѣарій,
 Априлій, по 19-й приличѣ.

20.

ѣд.

И. Марко
 Р. на Марка
 Д. Маркѣ-на Марка

21.

ѣд.

Недѣ
 на Недѣ
 Недѣ-на Недѣ

В. Марка

Неда

З. (о) Марко

Недьо.

Така и: Слабчо, Начо, Иванчо, Пею,
Кржстю; и вонтьо, врадъо, и. др. т.

Вторъ отредъ за свѣдѣнитѣ име-
на на женскѣй родъ, дѣто са свржш-
батъ на а, ѡ и ѣ.

22.

ед.	мн.
И. дѣшата	дѣшитѣ
Р. на дѣшата	на дѣшитѣ
Д. на дѣшата	на дѣшитѣ
В. дѣшѣтъ	дѣшитѣ
З. (о) дѣшо	дѣши

Така и: вода, рыба, колыба, дѣга,
лопата, черкова, нобина, коношиа.

23.

ед.	мн.
И. робѣната	робѣнитѣ
Р. на робѣната	на робѣнитѣ
Д. на робѣната	на робѣнитѣ
В. робѣнѣтъ	робѣнитѣ
З. (о) робѣно	робѣни.

Така и: пѣстьна, ратакина, мило-
стьна, сабѣа, зарѣа, земаѣа.

24.

ед.	мн.
И. баѣнинѣта	баѣнинѣтѣ
Р. на баѣнинѣта	на баѣнинѣтѣ
Д. на баѣнинѣта	на баѣнинѣтѣ
В. баѣнинѣтъ	баѣнинѣтѣ
З. (ѣ) баѣниѣ	баѣнинѣ.

Така и: бѣркотѣа, вѣаѣа, порѣаѣа,
попадѣа, магартѣаѣа, Географѣаѣа, Исторѣаѣа.

25.

ед.	мн.
И. радѣстьта	радѣститѣ
Р. на радѣстьта	на радѣститѣ
Д. на радѣстьта	на радѣститѣ
В. радѣстьтъ	радѣститѣ
З. (о) радѣсть	радѣсти.

Така и: милость, хѣбѣость, старѣость,
чѣсть, пѣць, ноць.

26.

ед.	мн.
И. размириѣта	размириѣтѣ
Р. на размириѣта	на размириѣтѣ
Д. на размириѣта	на размириѣтѣ

В. размирицѣтъ размирицытѣ

З. (о) размирице размирици.

Така и: кѣковица, паница, ористница, телица, кѣмица.

27.

И. Марица

антра

Р. на Марица.

на антра

Д. на Марица

на антра

В. Марицѣ

антрѣ

З. (о) Марице

антро

Така и: Селистра, Клисѣра, Рѣсица, Тѣнджа, Бѣлашица.

29.

ѣд.

И. Мара

Богородица

Р. на Мара

на Богородица

Д. Мари-на Мара Богородици-на Бого-
родица

В. Марѣ

Богородицѣ

З. (о) Маро

Богородице.

Така и: Неда, Гана, Нѣткана, Аница.

31.

ѣд.

И. Маріа

Бѣагаріа

Р. на Маріа

на Бѣагаріа

32.

ма.

Д. Маріи-на Маріа на Бѣагаріа

В. Маріѣ Бѣагаріѣ

З. (о) Маріо Бѣагаріо.

Така и: Богданіа, Тѣрціа, Фран-
ціа, Италиа, Евдокіа, Евпраксиа.

Третій отредѣ за свѣдѣствителнѣтѣ име-
на на средній родѣ, дѣто са свѣр-
шѣватѣ на е, ѣ и о.

33.

ѣд.

ма.

И. огницѣто

огницата

Р. на огницѣто

на огницата

Д. на огницѣто

на огницата

В. огницѣто

огницата

З. (о) огнице

огница

Така и: рѣдице, крайце, пѣтице,
женице, дѣтице, дѣрѣице, бѣнице, дво-
рице, овнице.

34.

ѣд.

ма.

И. лозиѣто

лозиата

Р. на лозиѣто

на лозиата

Д. на лозиѣто

на лозиата

В. лозіето лозіата

З. (о) лозіє лозіа

Така и: піаніє, вряженіє-є, ходенє, аденє, спанє, иманє.

35.

єд.

мн.

И. реброто ребрата

Р. на реброто на ребрата

Д. на реброто на ребрата

В. реброто ребрата

З. (о) ребро ребра.

Така и, крыло, вярдо, бяудо, мѣсто, манисто, мѣстило, гнѣздо, чело, зжрно, рѣшето.

36.

єд.

мн.

И. морето моретата

Р. на морето на моретата

Д. на морето на моретата

В. морето моретата

З. (о) море морета

Така и: пилє, теле, шѣле, арє, агне, момичє, царчє, брабчє, прѣстенчє, момчє.

37.

єд.

мн.

И. времето времената

Р. на времето на времената

Д. на времето на времената

В. времето времената

З. (о) време времена

Така и: пѣме, сѣме, време.

38.

єд.

мн.

И. сажнѣто сажнѣтата

Р. на сажнѣто на сажнѣтата

Д. на сажнѣто на сажнѣтата

В. сажнѣто сажнѣтата

З. (о) сажнѣ сажнѣца.

Така и: сѣрдѣе, аїчє, врячє, перѣ, дрѣвѣе, сѣлѣ, дѣтенѣе, пилѣнѣе.

39.

єд.

мн.

И. чюдото чюдесата

Р. на чюдото на чюдесата

Д. на чюдото на чюдесата.

В. чюдото чюдесата

З. (о) чудо чюдеса.

Така и: нѣбо и др. т.

Нѣкои имена са свкршватъ на а, нъ съ
мѣжкѣхъ родъ.

40.

ед.

ма.

И. воеводата воеводитѣ

Р. на воеводата на воеводитѣ

Д. воеводи на воево- на воеводитѣ
дата

В. воеводѣтъ воеводѣтъ

З. (о) воеводо воеводи.

Така и: вѣлѣба, вѣлѣба ма. вѣ-
вѣлѣщи.

41.

ед.

И. Никола

Р. на Никола

Д. Николи на Никола

В. Никола

З. (о) Никола.

Така и: Савба, Козма, и др. т.

42.

43.

И. Богъ Господь

Р. на Бога на Господа

Д. Богъ Господь-на Го-
спода

В. Бога Господа

З. (о) Боже Господи.

Нѣкои свкршватъ имена са свкрш-
личаватъ другъ дѣ, на които имените-
ный падежъ, на мѣжкѣхъ и женскѣхъ
родъ, приима само тогава прилогъ, кога-
то не може да са изговори съ личното
мѣстоиме; както: майката обича сы-
на си.

44.

ед.

ма.

И. сынъ

сыновѣтъ

Р. на сына

на сыновѣтъ-сына

Д. на сына (нъ)

на сыновѣтъ

В. сына

сыновѣтъ

З. (о) сынъ-сынко

сынове.

45.

ед.

ма.

И. братъ

братѣта

Р. на брата

на братѣта-брата

Д. на брата

на братѣта

В. брата

братѣта

З. (о) брате и братко братѣ.

46.

ед.

ма.

И. мѣжъ

мѣжѣтъ

Р. на мѣжа	на мѣжѣтъ
Д. на мѣжа (жъ)	на мѣжѣтъ
В. мѣжа	мѣжѣтъ
З. (о) мѣжо	мѣжѣ.

47.

ед.	
И. крѣстникъ	
Р. на крѣстника	
Д. на крѣстника	
В. крѣстника	
З. (о) крѣстнико	

48.

ед.	мл.
И. зѣтъ	зѣтьовѣтъ
Р. на зѣтъ	на зѣтьовѣтъ-зѣтъ
Д. на зѣтъ	на зѣтьовѣтъ
В. зѣтъ	зѣтьовѣтъ
З. (о) зѣтьо	зѣтьове

49.

ед.	мл.
И. баща	бащитѣ
Р. на баща	на бащитѣ
Д. на баща-бащи	на бащитѣ
В. баща	бащитѣ
З. (о) тейко	бащи.

50.

ед.	мл.
И. свекърва	свекървитѣ
Р. на свекърва	на свекървитѣ
Д. на свекърва-све-	на свекървитѣ
кърви	
В. свекърва	свекървитѣ
З. (о) свекърво	свекърви.

По 49-й прилугъ и: сѣнка, баба, баща, атѣрва, бѣика, жена, мама, майка дат. пад. майци, дѣщерѣ, лѣла, камина, бѣка дат. пад. бѣли и бѣли.

51.

ед.	мл.
И. калѣко	калековцитѣ
Р. на калѣка	на калеквцитѣ
Д. на калѣка	на калеквцитѣ
В. калѣка	калековцитѣ
З. (о) калѣко	калековци.

Така и: чичо, бачо, вѣйчо, свѣко, свѣко, бай род. пад. баа.

Нерабни имена въ множественный брой: детето, дѣцата; рѣката, рѣцѣтъ; око-то, очитѣ; ѡхото, ѡшитѣ; кракѣтъ, краката; рогѣтъ, рогата; зѣбѣтъ, зѣ-

битѣ; лакѣтъ, рацитѣ; вѣжѣтъ, вѣж-
цитѣ; пѣтъѣтъ (*δρόμος*), пѣтъѣтъѣ; пѣтъ
(*φορὰ*), пѣти; рѣвъ, рѣби; цѣѣтѣто, цѣѣ-
тата; вѣжѣто, вѣжѣтата;

Имена, които иматъ двойно свѣрш-
ваніе въ мн. брой: лакѣтъ, лакѣтъѣ и лак-
ти; нокѣтъ, нокти и нокѣтъѣ; царѣ,
царѣе и царѣѣтъѣ; дѣнь, дѣнье, дни,
дѣноѣтъѣ; вѣща, вѣщи и вѣщѣтата: овца,
овци, овцѣтъѣ; свинѣ, свини и свинѣтъѣ;
нога, ноги и нозѣтъѣ: нивѣ, ниви, нивѣ-
та; дѣрво, дѣрвата (за горѣніе), дѣр-
вѣтата (за направѣ), дѣрвѣтъѣ (овош-
китѣ).

По два рода иматъ:

Стѣдѣта и стѣдѣтъ; калѣта и калѣтъ;
лойти и лоитъ; животѣта и животѣтъ;
пепѣлѣта и пепѣлѣтъ.

Токо единственъ брой иматъ:

Овесъ, рѣжъ, пѣсѣжъ, прѣтъ (зе-
мѣла), лѣвъ, лѣвъѣ, пасмина, шѣма, пе-
пѣлъ, гроздіе, злато, сребро, соль, масть,
брашно, здравіе, животъ, вола, шѣме,
потъ и др. т.

Само множественъ брой иматъ:

Ѣста, врата, дѣрѣжина, гащи, гѣжаи,
кѣлѣщи, мощи, ношѣви, лѣжѣви, садѣи,
кола, плѣщи, хора, лѣдѣе, вѣглѣща, нѣж-
нищи, бѣтъщи, обѣща, вѣнѣщи (на зѣби-
тъѣ), батаѣа, вѣрнеѣви, заговѣзѣни, но-
сила, жѣрѣви, захѣбѣщи, зѣбѣщи, рѣчени-
щи, засѣбѣви, плѣщи, (на чѣловѣкъ), а
плѣшка, плѣшки (на добѣтъжѣ), вѣжѣди.

Нѣкои свойщини на зѣжѣтъѣ ни: за ма-
ло годинѣ, н. м. за мало годинѣи; изъ
ѣшъ въ ѣшъ, н. м. изъ ѣхо въ ѣхо; изъ ѣстъ
въ ѣстъ, н. м. изъ ѣста въ ѣста; изъ синѣ
нѣбѣ, н. м. изъ синѣто нѣбо; въ дѣжѣ
земѣ, н. м. въ гѣлѣбѣчинѣтъ на земѣлата.
Нѣкои говорѣтъ и: пѣрѣва годинѣ; мало
добѣтъжѣ. н. м. добѣтъжѣи.

ГЛАВА ТРЕТА.

За прилагателното име.

§ 31. Прилагателно име е снѣга, коѣ-
то показѣ какѣвинѣтъ на нѣщѣтата; как-
то: вѣло дѣрво, слабѣ конѣ, по-
трѣбѣна книга; тѣпо перо, мѣрѣзѣ.

либѣ чловѣкъ, ака жена; добра правда, голѣма сладость, беселѣ животъ.

§ 32. Прилагателнитѣ имена быватъ:

1) Качественни, които показватъ каквиѣтъ на нѣщото, икоато са нами-ра въ него същото, както: чървенъ платъ, жѣлата възглавница, мир-но детенце.

2) Временни, които не показватъ същѣтъ каквиѣ на нѣщото, а нѣкоѣ, каквиѣ да е нѣговѣ сѣбѣтъ, вънкашнѣ, вре-меннѣ; както: вчерашенъ хлѣбъ, съ-трешенъ заѣбъ.

3) Родовни, които показватъ произ-лазването на нѣщото, не токо отъ ед-но само нѣщо, а отъ цѣлый родъ на нѣ-щата, дѣто сѣ като него; както: вол-скый ребъ, козый рогъ.

4) Лични, които показватъ произ-лазването на нѣщото токо отъ едно знай-но лице; както: Нѣголовъ прѣстень, женинъ братъ, бащинъ дворъ, Драганчинъ сынъ.

5) Умалителни, които издѣаватъ гаденѣ, и нѣщичко по малко отъ како-

то сѣ; както: болничѣтъ, хѣбави-чѣтъ; бѣличѣтъ, бѣличка, бѣ-личко.

§ 33. Общитѣ свойчини на прилага-телнитѣ имена сѣ: родъ, брой, па-дежъ, прилогъ и стѣпъ на сра-вненіе.

§ 34. Прилагателнитѣ имена иматъ три рода, два броя и петъ паде-жа, и въ всичкитѣ каквиѣ са сгласѣватъ съ съществителнитѣ си, сирѣчь въ ка-кѣвѣто родъ, брой и падежъ са нахожда съществителното, то въ такѣвъ са гѣжда и прилагателното; само кога прилагателно-то е съ прилогъ въ отреденъ разумъ, съ-ществителното остава безъ прилогъ: как-то: бѣлитѣ кѣщи.

Прилогъ на прилагателното име.

Единственъ брой.

мжк. р.	жен. р.	ср. р.
И. ѣй-ій	та	то
Р. ѣй-ій	та	то
Д. ѣй-ій	та	то
В. ѣй-ій	тѣ	то

М а о ж е с т в е н з в р о й . т ѣ

§ 35. Въ прилагателнитѣ качественны имена са изговарятъ стѣпове на сравненіа, сиречъ показваса, какво едно нѣщо надминѣва друго въ каквѣ да е каковинѣ, или то въ каквинѣтъ си надминѣва асичкитѣ нѣща, дѣто сѣ като него; както: снѣгѣтъ е по бѣлизъ отъ хартиѣтъ; конѣтъ е по силѣнъ отъ вѣчето; най ѣмный чловѣкъ; най голѣмъ вѣкъ. — Тѣ стѣпа сѣ три:

1) Положителенъ, който не показва никакво сравненіе: ѣмный, ѣменъ; жѣтый, жѣтъ.

2) Сравнителенъ, който показва, какво едно нѣщо надминѣва друго въ знайнѣ каквинѣ съ частицѣ по: конѣтъ е по высокъ отъ мѣсто; Тѣрново е по голѣмо отъ Ловичъ; бѣлоѣтъ край воѣтъ е по ѣдрѣ.

3) Надминителенъ, който показва, че нѣщото въ знайнѣ каквинѣ надминѣва всичкитѣ нѣща отъ сѣщъ сѣ него родъ съ частицѣ най: Цариградъ

е най голѣмъ градъ въ Европскѣ Тѣрціѣ; най хѣбава жена; най сладно гроздѣ.

Отредъ на прилагателнитѣ имена съ прилогъ.

1.

ед.	м. р.	мл.
И. свѣтъ		свѣтитѣ
Р. на свѣтъ-аго		на свѣтитѣ
Д. на свѣтъ		на свѣтитѣ
В. свѣтъ-аго		свѣтитѣ
З. (о) свѣтъ		свѣти

Така и: добрый, ѣдрый, голѣмый, малый, вѣхтъ.

2.

ед.	м. р.	мл.
И. синій		синитѣ
Р. на синій-аго		на синитѣ
Д. на синій		на синитѣ
В. синій-аго		синитѣ
З. (о) синій		сини

Така и: вышній, средній.

3.

ед.	ж. р.	мл.
И. свѣтата		свѣтитѣ

Р. на светата	на светитѣ
Д. на светата	на светитѣ
В. светѣтъ	светытѣ
З. (о) света	свети

Така и: добра, мѣдра, голѣма, мал-
на, сѣща, легка, бѣхта.

4.

ед.	ж. р.	м.
И. сината	синитѣ	
Р. на сината	на синитѣ	
Д. на сината	на синитѣ	
В. синѣтъ	синытѣ	
З. (о) сина	сини	

Така и: въшна, средна.

5.

ед.	с. р.	м.
И. светото	светитѣ	
Р. на светото	на светитѣ	
Д. на светото	на светитѣ	
В. светото	светытѣ	
З. (о) свето	свети	

Така и: добро, мѣдро, голѣмо, мал-
ко, сѣщо, легко, бѣхто.

6.

ед.	с. р.	м.
И. синьото	синитѣ	

Р. на синьото	на синитѣ
Д. на синьото	на синитѣ
В. синьото	синитѣ
З. (о) синьо	сини

Така и: въшно, средно.

7.

ед.	м. р.	м.
И. бауинѣтъ двора	бауинитѣ дворо	
Р. на бауинѣтъ —	на бауинитѣ —	
Д. на бауинѣтъ —	на бауинитѣ —	
В. бауинѣтъ —	бауинитѣ дворо	
З. (о) бауинѣ двора	бауини дворо	

Така и: сестринѣ, дѣдовѣ, майчинѣ,
кабинѣ, вѣйчовѣ, калеконѣ.

8.

ед.	ж. р.	м.
И. сестрината вѣща	сестринитѣ вѣщи	
Р. на сестрината вѣща	на сестринитѣ —	
Д. на сестрината вѣща	на сестринитѣ —	
В. сестринѣтъ вѣщи	сестринитѣ вѣщи	
З. (о) сестрина вѣща	сестрини вѣщи	

9.

ед.	м.
И. бабиното	кабинитѣ
дѣте	дѣца

Р. на бабиното	на бабинитѣ
Д. на бабиното	на бабинитѣ
В. бабиното	бабинитѣ
З. (о) бабино	бабини.

10.

Единственъ брой.

м. р.	ж. р.
И. Андреовъ-вѣтъ	Андреовата
Р. на Андреовъ-вѣтъ	на Андреовата
Д. на Андреовъ-вѣтъ	на Андреовата
В. Андреовъ-вѣтъ	Андреовѣтъ
З. (о) Андреовъ	Андреова

ед. бр.

Множественъ брой.

с. р.

На всичкитѣ родове.

И. Андреовото	Андреовитѣ
Р. на Андреовото	на Андреовитѣ
Д. на Андреовото	на Андреовитѣ
В. Андреовото	Андреовитѣ
З. (о) Андреово	Андреови

Така и: Петковъ, Драгановъ, Стояновъ, Нѣголовъ, Ивановъ, Илиевъ; и Петковичинъ, Драганчинъ, Стоянчинъ, Нѣголовичинъ, Иванчинъ, Илийчинъ.

11.

м. р.	ед. бр.	ж. р.
И. Бѣгаринѣтъ		Бѣгарката

Р. на Бѣгаринѣтъ	на Бѣгарката
Д. на Бѣгаринѣтъ	на Бѣгарката
В. Бѣгаринѣтъ	Бѣгаркѣтъ
З. (о) Бѣгарино	Бѣгарко

Множественъ брой.

И. Бѣгарѣтъ	Бѣгаркитѣ
Р. на Бѣгарѣтъ (на)	на Бѣгаркитѣ
Д. на Бѣгарѣтъ	на Бѣгаркитѣ
В. Бѣгарѣтъ	Бѣгаркитѣ
З. (о) Бѣгаре	Бѣгарки

ед.

с. р.

м.

И. Бѣгарчето	Бѣгарчетата
Р. на Бѣгарчето	на Бѣгарчетата
Д. на Бѣгарчето	на Бѣгарчетата
В. Бѣгарчето	Бѣгарчетата
З. (о) Бѣгарче	Бѣгарчета

Така и: Французинъ, Татаринъ.

12.

ед.

м.

И. Нѣмецѣтъ	Нѣмцитѣ
Р. на Нѣмецѣтъ	на Нѣмцитѣ-Нѣмеца
Д. на Нѣмецѣтъ	на Нѣмцитѣ
В. Нѣмецѣтъ	Нѣмцитѣ
З. (о) Нѣмецо	Нѣмци

Така и: Италианецъ, Европеецъ, Карловецъ, Търновецъ, Котакънецъ.

Заклещени, цю Търчинъ малъ. бр. Търци; Гръкъ, Гръци; Влахъ, Власи.

ПРИБАВКА НА ПЪРВАТА И ТРЕТАТА ГЛАВА.

За бройното име.

§ 36. Бройно име е дѣла, когото показва броятъ на нѣщата или редѣтъ, въ който тѣ, едно за друго, сабѣждтъ; както: единъ часъ, първый часъ; два човѣка, вторый човѣкъ; петъ недѣли, пета недѣла; и др. т.

§ 37. Бройнитѣ имена быватъ:

1) Количествни, които показватъ броятъ на нѣщата, и

2) Средни, които показватъ редѣтъ на нѣщата. Тѣ и дрѣжитъ ся:

1 единъ, а, о; прѣвъ, а, о.

2 два, двѣ, две; вторъ, а, о.

3 три; третъ, а, о.

4 четири; четвъртъ, а, о.

5 петъ, пети, а, о.

6 шесть, шестъ,

7 седемъ, седмъ.

8 осемъ, осмъ.

9 деветъ, девятъ.

10 десетъ, десятъ.

11 единадесетъ, единадесатъ
или първыи на-десетъ.

12 дванадесетъ, дванадесатъ
или вторъи на-десетъ.

13 тринадесетъ, тринадесатъ
или третъи на-десетъ.

14 четъринадесетъ, четъринадесатъ
или четвъртъи на-десетъ.

15 петнадесетъ, петнадесатъ
или петъи на-десетъ.

16 шестнадесетъ, шестнадесатъ
или шестъи на-десетъ.

17 седемнадесетъ, седемнадесатъ
или седмъи на-десетъ.

18 осемнадесетъ, осемнадесатъ
или осмъи на-десетъ.

19 деветнадесетъ, деветнадесатъ
или девятъи на-десетъ.

20 двадесетъ, двадесатъ.

21 двадесетъ и единъ, двадесетъ
първыи.

22 двадесетъ и два, двадесетъ вторъи.

- 30 тридесѣтъ, тридесѣтый.
 40 четырдесѣтъ, четырдесѣтый.
 50 пѣтъдесѣтъ, пѣтъдесѣтый.
 60 шѣстьдесѣтъ, шѣстьдесѣтый.
 70 седемьдесѣтъ, седемьдесѣтый.
 80 осемьдесѣтъ, осемьдесѣтый.
 99 девѣтъдесѣтъ, девѣтъдесѣ-
 тый.

100 сто, стотный и т. н.

1,000 хилѣдо, хилѣдный и т. н.

1,000,000 милліонъ, милліонный и т. н.

3) Дробни, които показватъ въжъ
 отъ цѣлый брой, или дробь; както: пол-
 вина, третина, четвъртина, и др. т.

4) Сжбиратели, които показватъ
 знаенъ брой на нѣщата сборно; както:
 двамина, тримина, двоица, трои-
 ца, четырмина, четворица, пѣтъ-
 мина и др. т.

§ 38 Бройнитѣ имена съ сжществи-
 телни или прилагателни:

1) Сжществителни сж: полвина,
 третина, четвъртина, десѣтка, и
 др. т. Роджтъ имъ са познава по най
 крайното слово. Тѣ: три, чѣтыри,
 пѣтъ, шѣтъ, седемь, осемь, де-

бѣтъ, десѣтъ, и сложнитѣ съ десѣтъ
 (двадесѣтъ, пѣтъдесѣтъ) родъ и брой
 нѣматъ.

2) Прилагателни сж: единъ, два,
 и всичкитѣ брѣдни; както: първый, де-
 сѣтый, стотный и др. Тѣ са сгласъ-
 ватъ съ сжществителнитѣ си въ родъ,
 брой и падѣжъ.

Приличи на бройнитѣ сжществителни
 имена:

1.

ед.	мн.
П. полвината	полвинитѣ
Р. на полвината	на полвинитѣ
Д. на полвината	на полвинитѣ
В. полвинѣтъ	полвинѣтъ
З. (о) полвино	полвини.

Така и: третина, четвъртина, де-
 сѣтка.

2.

ед.	мн.
П. тритѣхъ, и троицата	
Р. на тритѣхъ, и на троицата	
Д. на тритѣхъ, и на троицата	
В. тритѣхъ, и троицѣтъ.	

Така и: чѣтыртѣхъ-четворицата,

пѣтъ тѣхъ-пѣтътината, шестъ тѣхъ-шестъ-
тината, до деѣтъ тѣхъ-деѣтътината;
десѣтътина (остава само безъ прилогъ)
десѣтъ тѣхъ, стоти нѣта-стотъ тѣхъ, и др. т.

3.

Единственъ брой.

м. р.	ж. р.	с. р.
И. единъ	едната	едното
Р. на единъ	на едната	на едното
Д. на единъ	на едната	на едното
В. единъ	еднѣтъ	едното

Зѣтеденъ падежъ нѣматъ.

Множественъ брой.

еднѣтъ
на еднѣтъ
на еднѣтъ
еднѣтъ

4.

ед.	мн.
И. единъ	едни
Р. на едного	на едни
Д. на едномъ-на едного	на едни
В. едного	едни

за три-
тѣхъ
рода.

5.

м. р.	ж. р.	с. р.
И. двѣта	двѣтъ	двѣтъ
Р. на двѣта	на двѣтъ	на двѣтъ
Д. на двѣта	на двѣтъ	на двѣтъ
В. двѣта	двѣтъ	двѣтъ

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА.

Замѣстоимето.

§ 39. Мѣстоиме е вжъ на рѣчь-
та, който са прѣима намѣсто име; какъ-
то: азъ пишъ; ты ходишь; той
спи; ты оглѣдѣашъ себе си доврѣ.

§ 40. Мѣстоимената быватъ:

1) Лични сж оиѣ, съ които са раз-
ажчатъ лицата въ разговорѣтъ имъ.
Тѣ сж три:

а. Първото, което говори: азъ, ты.
б. Второто, комъто говорятъ: ты,
вы.

в. Третъто, за когото говорятъ:
той, та, то; тѣ.

2) Вжзѣратно е оиѣа, което прѣима-
мы, когато щемъ да изѣвимъ, че дѣй-

стеѹба нѣкой отъ горѣ на себе си, или на нѣкое нѣгово нѣцю; както: аꙋзъ видѣхъ себеси (им. мене си) въ водѣхъ; ты оглаждахъ себеси (им. тебе си); той го прави за себеси (им. за него си); тѣ желахъ за себеси (им. тѣхъ си) добро.

3) Притежатели, съ които изабавямы стѹпанихъ на нѣкое нѣцю, сирѣчь лицето дѣто е спечалило нѣкое нѣцю; както: 1-то лице: мой, нашъ; 2-то: твой, башъ; на всичкихъ лица, въжвратното: свой.

4) Сказатели, съ които показвамы лицата и нѣциата, за да познаемъ близо ли сѣ или далечъ; както: той, онъ.

5) Относителни, съ които относамы нѣкое нѣцю, дѣто е станало, и и-скамъ да отредимъ онѣа, което са е слѣчило; както: добритѣ наѣни сѣ и-мотъ, когото, който придобые не са бои отъ сиромашхъ; това, за което говорите, тѣхъ е добро. Относителнитѣ мѣстоимена сѣ: кой, който, какъхъ, такъхъ, коахъ, чей, какъ, какъто и др. т.

6) Питни мѣстоимена сѣ отно-

сительнитѣ, които показватъ питаніе; както: кой бѣше тамъ, какъхъ нѣхъ, чей конь.

7) Определители (самъ и самый), които показватъ най-близото определение на нѣцето или на каквината мѣ; както: самъ си башамъ го видѣхъ.

8) Неопредѣлени, които са зиматъ намѣсто съществителното или прилагателното съ неотреденъ, нѣкога и отриченъ начинъ, тѣ сѣ: нѣкой, нѣцю, никой, нищо, нѣкакъхъ, кой да е, кой быхъ, кой быхъ да быхъ, нѣкой си, всякой, дрѹгъ.

§ 41. Мѣстоимената са дѣлатъ на съществителны и прилагателны:

1) Съществителни сѣ: аꙋзъ, ты, той, себе, нѣцю; себе, нѣма имени-теленъ падежъ и множественъ врой; а какъ, цю, и сложнитѣ съ него оставатъ еднакви за всичкихъ родове.

2) Прилагателни мѣстоимена сѣ всичкихъ дрѹги. Тѣ, както и прилагателнитѣ имена, иматъ три рода, два вроя и четири падежа, и са сплѣсватъ

ВЪ ОНЫЯ СВОЙЩИНЫ СЪ СМЪРТЕВЪТЪ,
КАМЪ КОИТО СЯ ОТНОСАТЪ.

Приличи на смъртевото
мѣстоиме.

1.

2.

На първото лице. На второто лице.

На всичкитѣ родове.

ед.

ед.

И. азъ

ты

Р. на мене

на тебе

Д. менѣ, ми

тебѣ, ти

В. мене, ма

тебе, та

ма.

ма.

И. мы

вы

Р. на насъ

на васъ

Д. намъ, ни

вамъ, ви

В. насъ, ны

васъ, вы.

3.

На третъото лице.

Единственъ брой.

м. р.

ж. р.

с. р.

И. той-тъ

таа-та

това-то

Р. на той-тъ,

на таа-та

на това-то

на тогова

Д. на той-тъ

на таа-та

на това-то

В. на той- —

таж-тъ

тогоа-то

и томъва

Множественъ брой.

м. р.

ж. и с. р.

И. ти-тѣ

тіа-тѣ

Р. на ти-тѣ, на тѣхъ

на тіа-тѣ

Д. на ти-тѣ, на тѣхъ.

на тіа-тѣ

тѣмъ

В. ти-тѣ, тѣхъ

тіа-тѣ.

4.

Единственъ брой.

м. р.

ж. р.

И. онъ

она

Р. на него

на нея

Д. на него,

на нея,

немъ, мъ

ней, и

В. него, го

нея, ѝ

5.

с. р.

На всич. лица, род. и брой.

И. оно

—

Р. на него

на себе

Д. на него,

себѣ-си

немъ, мъ

В. него, го

себе-са

Множественъ брой.

И. они оны они

Р. на нихъ на нихъ

Д. на нихъ, нимъ, на нихъ, нимъ
имъ имъ

В. нихъ, ги нихъ, ги.

6.

Единственъ брой.

м. р. ж. р. с. р.

И. онъ она оно

Р. на него на нея на него

Д. на него, на ней на него, на ней

В. его, ея, его, ея, его, ея

Множественъ брой.

И. они оны они

Р. на нихъ на нихъ на нихъ

Д. на нихъ, нимъ, на нихъ, нимъ

В. нихъ, ги нихъ, ги, нихъ, ги

Приличи на прилагателното мѣстоиме.

2

Единственъ брой.

м. р. ж. р. с. р.

И. самъ-ый самата самото

Р. на самъ-ый на самата на самото

Д. на самъ-ый на самата на самото
В. самъ-ый саматъ самото

Множественъ брой.

И. самитѣ

Р. на самитѣ

Д. на самитѣ

В. самитѣ

Така и: самсамичкый, самсамненеч-
кый, всичкый, тѣхный, нихный, того-
вый, оноговый и др. т.

8.

Единственъ брой. Множ. бр.

м. р. ж. р. с. р. на всич. род.

И. кой коя кое кои

Р. на кого на коя на кое на кои

Д. на кого, на коя на кое на кои
комъ

В. кого коя кое кои

Така и: който, която, което; които;
само съ тѣхъ разликъ, че прилогъ то не
са измѣнява на всичкитѣ падежи. Така
и сложнитѣ мѣстоимена: кой да е, кой
былъ, кой былъ да былъ, нѣкой, нѣкой
си, никой, никой си, всякой и др. т.

ЕДИНСТВЕНЪ БРОЙ.

м. р.	ж. р.	с. р.
И. МОИТЪ	МОЛАТА	МОЕТО
Р. НА МОИТЪ	НА МОЛАТА	НА МОЕТО
Д. НА МОИТЪ	НА МОЛАТА	НА МОЕТО
В. МОИТЪ	МОЛАТА	МОЕТО

Множественъ брой.

на всичкитѣ родове.

И. МОИТѢ

Р. НА МОИТѢ

Д. НА МОИТѢ

В. МОИТѢ.

Така и: мой си, твой, твой си, свой,
свой си.

ЕДИНСТВЕНЪ БРОЙ.

Множ. бр.

м. р.	ж. р.	с. р.	на всич. род.
И. ЧИЙ	ЧИА	ЧИЕ	ЧИИТО
Р. НА ЧИЙ	НА ЧИА	НА ЧИЕ	НА ЧИИТО
Д. НА ЧИЙ	НА ЧИА	НА ЧИЕ	НА ЧИИТО
В. ЧИЙ	ЧИА	ЧИЕ	ЧИИТО

Така и: чийто.

ЕДИНСТВЕНЪ БРОЙ.

м. р.	ж. р.	с. р.
И. НАШѢТЪ	НАШАТА	НАШЕТО
Р. НА НАШѢТЪ	НА НАШАТА	НА НАШЕТО
Д. НА НАШѢТЪ	НА НАШАТА	НА НАШЕТО
В. НАШѢТЪ	НАШѢТА	НАШЕТО

Множественъ брой.

на всичкитѣ родове.

И. НАШИТѢ

Р. НА НАШИТѢ

Д. НА НАШИТѢ

В. НАШИТѢ

Така и: нашѣтъ, нѣговѣтъ.

ЕДИНСТВЕНЪ БРОЙ.

м. р.	ж. р.	с. р.
И. КАКЪВЪТО	КАКВАТО	КАКВОТО
Р. НА КАКЪВЪТО	НА КАКВАТО	НА КАКВОТО
Д. НА КАКЪВЪТО	НА КАКВАТО	НА КАКВОТО
В. КАКЪВЪТО	КАКВАТО	КАКВОТО

Множественъ брой.

на всичкитѣ родове.

И. КАКВИТО

Р. на какѣито

Д. на какѣито

В. какѣито

Така и: такѣжъ, колѣжъ, онаѣжъ,
толѣжъ, всѣкакѣжъ, нѣкакѣжъ, никакѣжъ
и колѣвичѣжъ, и др. т. а цю, цю е да е,
цю было да было, нѣцю, нѣцю си, ни-
цю, оставатъ си за всичкитѣ родове и
падѣжи еднакви.

13.

Единственъ broj.

м. р.	ж. р.
И. дрѣгъ-ый	дрѣгата
Р. на дрѣгъ-ый, на дрѣгиго	на дрѣгата
Д. на дрѣгъ-ый, на дрѣгиго- дрѣгомъ	на дрѣгата
В. дрѣгъ-ый, дрѣгиго	дрѣгата

Масж. бр.

на всич. род.

с. р.	на всич. род.
И. дрѣгото	дрѣгитѣ
Р. на дрѣгото	на дрѣгитѣ
Д. на дрѣгото	на дрѣгитѣ
В. дрѣгото	дрѣгитѣ

ГЛАВА ПЕТА.

За глаголитѣ.

§ 42. Глаголъ е онаа дѣла, която
показва работаніе или сѣщиниѣ на нѣ-
щото или лицето, както: азъ пишѣ;
ты ходишь; той спи.

§ 43. Глаголитѣ быватъ: дѣйстви-
телни, страдателни, средни и вѣз-
вратни.

1) Дѣйствителенъ е онъ, който
издѣлава работаніе на нѣкое нѣщо, дѣто
преминѣва на дрѣго нѣщо; както: хра-
ниж конѣхъ, вѣж вѣчето.

2) Страдателенъ е онъ, който
показва страданіе, което си остава въ сѣ-
щото нѣщо, дѣто страда; както: хра-
нижса, вѣжса, сир. храниж себеси,
вѣж себе си.

3) Среденъ, който не приима крате-
ното мѣстоиме са (себе); както: спѣж,
здравѣж *).

4) Вѣзвратенъ, който безъ мѣ-

*) Забѣлѣжи, защо среднитѣ глаголи въ
третьото един. лице прииматъ мѣстоиме

стойме са не издѣва ницю; както кой-са; срамѣамъ са.

§ 44. Глаголитѣ сѣ първообразни и производни, прости и сложни.

§ 45. Глаголитѣ има: залогъ, наклонение, време, брой, лице и родъ.

1) Залогитѣ показва, ако нѣщото, за което се говори, работи или страда; тѣ сѣ главни два: дѣйствителенъ и страдателенъ. (Глгд. § 43).

2) Наклонението издѣва различнитѣ показвания, въ които са намира глаголитѣ; тѣ сѣ четири:

а. Издвигателно, което издѣва какъво е станало нѣщо на лицебъ; както: пишж, писахъ, писааъ.

б. Повѣствително, което показва побѣдѣне, молѣж и исканіе; както: върви, посадай, дай.

в. Желателно, което показва желаніе, както: дабно пишажъ.

г. Преклонно, което издѣва неузнай; както: ако пишажъ.

ме са отъ страдателный глаголъ, и ставатъ тогава бато страдателни, ако и да не сѣ; както: умѣваса, ставаса.

3) Времето показва въ кой часъ нѣкое лице или нѣщо работи или страда.

Главни времена сѣ петь:

а. Сегашно, което показва работаньето на сѣщый часъ, кога говоримъ; както: пишж.

б. Заминѣло, което показва, какъво са е закончила работата и не са е свършила: пишажъ.

в. Преминѣло, което показва какъво работата са е до сѣщъ свършила: писааъ сѣмъ.

г. Неотредено, което показва, какъво работата са е свършила, нж не отрѣжда кой часъ: писахъ, четохъ.

д. Бждно, което показва, какъво работата не е была и ще бжде, нж не отрѣжда и то часѣтъ: шж пишж, шж четж.

§ 46. Глаголитѣ има два броя:

1) Единственъ; както: пишж, мыж;

2) Множественъ; както: пишемъ, мыемъ.

Лица три:

Първо: азъ пишж, мы пишемъ*);

Второ: ты пишешь, вы пишете;

Третьо: той пише, тѣ пишжтѣ.

Рода три:

Мжжскій: чловѣкжтѣ писааъ;

Женскій: жената читааа;

Средній: детето говориао.

§ 47. Премѣната на свжршитѣ на глаголажтѣ, за да мѣ показва наклоненіе-то, времето, бройтѣ, лицето и роджтѣ, наричаса спрѣженіе.

§ 48 Освѣнь тѣ глаголи има още:

Сжществителенъ или спомагателенъ е онъи, който показва, какво нѣшото, аѣ-то сѣди въ себеси, че работи или страда; както: сжмь, бывамъ.

*) Въ повѣлителното наклоненіе нѣма пѣр-во лице на единственый брой.

СПРѢЖЕНІЕ

НА СПОМАГАТЕЛНЫИ ГЛАГОЛЪ СЖМЬ.

Наклоненіе изъвително.

Време сагашно.

(сжмь	(смы
ед. (си	мл. (сте
(е (има ли?)	(сж

Преминжало несвжршено.

(бѣхъ	(бѣхмы
ед. (бѣше-бѣ	мл. (бѣхте
(бѣше-бѣ	(бѣхж

Неотредено свжршено.

(быхъ	(быхмы
ед. (бы	мл. (быхте
(бы	(быхж

Преминжало,

(быаъ, аа, ао	(быаи смы
(имало) сжмь	мл. (быаи сте
ед. (быаъ, аа, ао си	(быаи сж
(быаъ, аа, ао е	

Бждно (магопжтно).

(цж сжмь	(цемъ смы
ед. (цешь си	мл. (цете сте
(це е	(цжтѣ сж

БЖАНО (ЕДНОПЪКТНО)

(ЩЖ БЖДЖ (ЩЕМЪ БЖДЕМЪ
 ед. (ЩЕШЬ БЖДЕШЬ ма. (ЩЕТЕ БЖДЕТЕ
 (ЩЕ БЖДЕ (ЩЖТЪ БЖДЖТЪ

Наклонение повелительное.

Време сегашно

(нека сжмъ (нека смы
 ед. (БЫВАЙ-НЕКА СИ ма. (БЫВАЙТЕ-НЕКА СТЕ
 (ДА БЫБА-НЕКА Е (ДА БЫВАТЪ-НЕКА
 СЖ

БЖАНО.

(БЖДИ (БЖДЕТЕ
 ед. (ДА БЖДЕ ма. (ДА БЖДЖТЪ

Наклонение преклонно.

Време сегашно.

(АКО СЖМЪ-АКО ДА (АКО СМЫ-АКО ДА
 (СЖМЪ (СМЫ
 ед. (АКО СИ-АКО ДА СИ ма. (АКО СТЕ-АКО ДА
 (АКО Е-АКО ДА Е (СТЕ
 (АКО СЖ-АКО ДА СЖ

Заминжао и преминжао.

(АКО БЪХЪ (АКО БЪХЪМЫ
 ед. (АКО БЪШЕ-БЪ ма. (АКО БЪХТЕ
 (АКО БЪШЕ-БЪ (АКО БЪХЖ

ОТКОЛЪЗАМИНЖАО.

(АКО СЖМЪ БЫЛЪ,
 (АА, АА (АКО СМЫ БЫЛИ
 (АКО СИ БЫЛЪ, АА, ма. (АКО СТЕ БЫЛИ
 ед. (АА (АКО СЖ БЫЛИ
 (АКО Е БЫЛЪ, АА,
 (АА
 И АКО БЫХЪ БЫЛЪ, АА, АА

БЖАНО ПЪРВО.

(АКО БЖДЖ (АКО БЖДЕМЪ
 ед. (АКО БЖДЕШЬ ма. (АКО БЖДЕТЕ
 (АКО БЖДЕ (АКО БЖДЖТЪ

БЖАНО ВТОРО.

(АКО ЩЖ БЫ (АКО ЩЕМЪ БЫ
 ед. (АКО ЩЕШЬ БЫ ма. (АКО ЩЕТЕ БЫ
 (АКО ЩЕ БЫ (АКО ЩЖТЪ БЫ

§ 49. Сегашното време на глаголитъ има тѣ свършвания:

1.

ед.		ма.	І.
АЪЪ	Ж	МЫ	ЕМЪ
ТЫ	ЕШЬ	БЫ	ЕТЕ
ТОЙ	Е	ТѢ	ЖТЪ

2.

ед.		ма.	
АЪЪ	Ж	МЫ	ЕМЪ
ТЫ	ЕШЬ	БЫ	ЕТЕ
ТОЙ	Е	ТѢ	ЖТЪ

3.

ед.		мн.	II.
ауѣ	ѣ	мы	имѣ
ты	ишь	вы	ите
той	и	тѣ	атѣ

4.

ед.		мн.	III.
ауѣ	ѣ	мы	имы
ты	ишь	вы	ите
той	и	тѣ	атѣ

5.

ед.		мн.	IV.
ауѣ	амѣ	мы	амы
ты	ашѣ	вы	ате
той	а	тѣ	атѣ

6.

ед.		мн.	
ауѣ	амѣ	мы	амы
ты	ашѣ	вы	ате
той	а	тѣ	атѣ

СПРѢЖЕНІЕ ПЕРВО.

Наклоненіе извѣстнѣе.

Време сегоашно.

1.

2.

(ѣѣ)	(пишѣ)
ед. (ѣѣшь)	ед. (пишѣшь)
(ѣѣ)	(пишѣ)
(ѣѣмѣ)	(пишѣмѣ)
мн. (ѣѣте)	мн. (пишѣте)
(ѣѣтѣ)	(пишѣтѣ)

Заминѣло.

(ѣѣхѣ)	(пишѣхѣ)
ед. (ѣѣше ты)	ед. (пишѣше ты)
(ѣѣше той, тѣ,	(пишѣше той, тѣ,
(то	(то
(ѣѣхѣмѣ)	(пишѣхѣмѣ)
мн. (ѣѣхѣте)	мн. (пишѣхѣте)
(ѣѣхѣ)	(пишѣхѣ)

Преминѣло.

(ѣѣлѣ, аѣ, аѣ)	(писѣлѣ, аѣ, аѣ)
(сѣмѣ)	(сѣмѣ)
ед. (ѣѣлѣ, аѣ, аѣ си)	ед. (писѣлѣ, аѣ, аѣ си)
(ѣѣлѣ, аѣ, аѣ ѣ)	(писѣлѣ, аѣ, аѣ ѣ)
(ѣѣи сѣмѣ)	(писѣи сѣмѣ)
мн. (ѣѣи сѣте)	мн. (писѣи сѣте)
(ѣѣи сѣ)	(писѣи сѣ)

Откоѣзѣминжаѡ.

(бѣаѣ, аа, аѡ	(писѣаѣ, аа, аѡ
(бѣхѣ	(бѣхѣ
ѣд. (бѣаѣ, аа, аѡ	ѣд. (писѣаѣ, аа, аѡ
(бѣше ты	(бѣше ты
(бѣаѣ, аа, аѡ	(писѣаѣ, аа, аѡ
(бѣше той, тѣ,	(бѣше той, тѣ,
(то	(то
(бѣаѣ бѣхѣмы	(писѣаѣ бѣхѣмы
мѣ. (бѣаѣ бѣхѣте	мѣ. (писѣаѣ бѣхѣте
(бѣаѣ бѣхѣж	(писѣаѣ бѣхѣж

Неотредено пѣрво.

(бѣхѣ	(писѣхѣ
ѣд. (бѣ ты	ѣд. (писѣ ты
(бѣ той, тѣ, то	(писѣ, той, тѣ, то
(бѣхѣмы	(писѣхѣмы
мѣ. (бѣхѣте	мѣ. (писѣхѣте
(бѣхѣж	(писѣхѣж

Неотредено второ (ѣдинопѣтно).

(набѣхѣ	(написѣхѣ
ѣд. (набѣ ты	ѣд. (написѣ ты
(набѣ той, тѣ, то	(написѣ той, тѣ,
(то	(то
(набѣхѣмы	(написѣхѣмы
мѣ. (набѣхѣте	мѣ. (написѣхѣте
(набѣхѣж	(написѣхѣж

Неотредено третѣѡ.

(набѣаѣ, аа, аѡ	(написѣаѣ, аа, аѡ
(сѣхѣ	(сѣхѣ
ѣд. (набѣаѣ, аа, аѡ	ѣд. (написѣаѣ, аа, аѡ
(сѣ	(сѣ
(набѣаѣ, аа, аѡ	(написѣаѣ, аа, аѡ
(набѣаѣ сѣмы	(написѣаѣ сѣмы
мѣ. (набѣаѣ сѣ	мѣ. (написѣаѣ сѣ
(набѣаѣ сѣ	(написѣаѣ сѣ

Неотредено четвѣрто.

(набѣаѣ, аа, аѡ	(написѣаѣ, аа,
(бѣхѣ	(аѡ бѣхѣ
(набѣаѣ, аа, аѡ	(написѣаѣ, аа, аѡ
ѣд. (бѣше ты	ѣд. (бѣше ты
(набѣаѣ, аа, аѡ	(написѣаѣ, аа, аѡ
(бѣше той,	(бѣше той, тѣ,
(тѣ, то	(то
(набѣаѣ бѣхѣмы	(написѣаѣ бѣхѣмы
мѣ. (набѣаѣ бѣхѣте	мѣ. (написѣаѣ бѣхѣте
(набѣаѣ бѣхѣж	(написѣаѣ бѣхѣж

Бѣдно пѣрво (мѣогонѣтно).

(цѣхѣ бѣж	(цѣхѣ пишѣж
ѣд. (цѣшь бѣшь	ѣд. (цѣшь пишѣшь
(цѣ бѣ	(цѣ пишѣ
(цѣмѣ бѣемѣ	(цѣмѣ пишѣмѣ
мѣ. (цѣте бѣте	мѣ. (цѣте пишѣте
(цѣжѣ бѣжѣ	(цѣжѣ пишѣжѣ

ед. (ако наби́аше (той, та, то	ед. (ако напи́шаше (той, та, то
(ако наби́ахмы	(ако напи́сахмы
мн. (ако наби́ахте	мн. (ако напи́сахте
(ако наби́ахъ	(ако напи́сахъ

СПРЪЖЕНІЕ ВТОРО.

Наклонѣніе извѣстнаго.

Време сегашно.

3.

4.

ед. (брои́ж	(сжа́ж
(брои́шь	ед. (сжа́ишь
(брои́	(сжа́и
(брои́мъ	(сжа́имъ
мн. (брои́те	мн. (сжа́ите
(брои́тъ	(сжа́итъ

Заминжао.

ед. (броа́хъ	(сжа́ахъ
(броа́ше ты	ед. (сжа́а́ше ты
(броа́ше той, та,	(сжа́а́ше той, та,
(то	(то
(броа́хмы	(сжа́а́хмы
мн. (броа́хте	мн. (сжа́а́хте
(броа́хъ	(сжа́а́хъ

клонното наклонѣніе са спрѣгаватъ,
както и извѣстнаго съ притѣрваніе

Прѣминжао.

(брои́аъ, аа, ао	(сжа́и́аъ, аа, ао
(сжмъ	(сжмъ
ед. (брои́аъ, аа, ао	ед. (сжа́и́аъ, аа, ао
(си	(си
(брои́аъ, аа, ао ъ	(сжа́и́аъ, аа, ао ъ
(брои́и сжм	(сжа́и́и сжм
мн. (брои́и сте	мн. (сжа́и́и сте
(брои́и сж	(сжа́и́и сж

Откоаѣзаминжао.

(брои́аъ, аа, ао	(сжа́и́аъ, аа, ао
(бѣхъ	(бѣхъ
ед. (брои́аъ, аа, ао	ед. (сжа́и́аъ, аа, ао
(бѣше ты	(бѣше ты
(брои́аъ, аа, ао	(сжа́и́аъ, аа, ао
(бѣше той, та, то	(бѣше той, та, то
(брои́и бѣхмы	(сжа́и́и бѣхмы
мн. (брои́и бѣхте	мн. (сжа́и́и бѣхте
(брои́и бѣхъ	(сжа́и́и бѣхъ

Неотредено първо.

(брои́хъ	(сжа́и́хъ
ед. (брои́ ты	ед. (сжа́ ты
(брои́ той, та, то	(сжа́и́ той, та, то
(брои́хмы	(сжа́и́хмы
мн. (брои́хте	мн. (сжа́и́хте
(брои́хъ	(сжа́и́хъ

на частица давно и ако, и въ че.
тыртѣхъ спрѣженіа.

Неотредено второ (еднопжтно).

(наброиѹъ	(отсѣдиѹъ
ед. (наброи ты	ед. (отсѣди ты
(наброитой, та, то	(отсѣди той, та,
	(то
(наброиѹмы	(отсѣдиѹмы
м.л. (наброиѹте	м.л. (отсѣдиѹте
(наброиѹж	(отсѣдиѹж

Неотредено третье.

(наброиаѹъ, аа, ао	(отсѣдиаѹъ, аа, ао
(сѣмь	(сѣмь
ед. (наброиаѹъ, аа,	ед. (отсѣдиаѹъ, аа, ао
(ло си	(си
(наброиаѹъ, аа, аое	(отсѣдиаѹъ, аа, аое
(наброиан смы	(отсѣдиан смы
м.л. (наброиан ете	м.л. (отсѣдиан ете
(наброиан сж	(отсѣдиан сж

Неотредено четверто.

(наброиаѹъ, аа, ао	(отсѣдиаѹъ, аа, ао
(б'ѣхъ	(б'ѣхъ
(наброиаѹъ, аа, ао	(отсѣдиаѹъ, аа, ао
ед. (б'ѣше ты	ед. (б'ѣше ты
(наброиаѹъ, аа, ао	(отсѣдиаѹъ, аа, ао
(б'ѣше той, та,	(б'ѣше, той, та
(то	(то
(наброиан б'ѣхъмы	(отсѣдиан б'ѣхъмы
м.л. (наброиан б'ѣхъте	м.л. (отсѣдиан б'ѣхъте
(наброиан б'ѣхъж	(отсѣдиан б'ѣхъж

Бждно първо (маогопжтно).

(ѹж броиѹ	(ѹж сѣаѹ
ед. (ѹеиѹъ броиѹъ	ед. (ѹеиѹъ сѣаѹеиѹъ
(ѹе брои	(ѹе сѣаѹи
(ѹеиѹъ броиѹъ	(ѹеиѹъ сѣаѹиѹъ
м.л. (ѹете броите	м.л. (ѹете сѣаѹите
(ѹжтѹъ броитѹъ	(ѹжтѹъ сѣаѹитѹъ

Бждно второ (еднопжтно).

(ѹж наброиѹ	(ѹж отсѣаѹ
ед. (ѹеиѹъ наброиѹъ	ед. (ѹеиѹъ отсѣаѹиѹъ
(ѹе наброи	(ѹе отсѣаѹи
(ѹеиѹъ наброиѹъ	(ѹеиѹъ отсѣаѹиѹъ
м.л. (ѹете наброите	м.л. (ѹете отсѣаѹите
(ѹжтѹъ наброитѹъ	(ѹжтѹъ отсѣаѹитѹъ

Бждно третье (маогопжтно).

(брои ѹж	(сѣаѹи ѹж
ед. (брои ѹеиѹъ	ед. (сѣаѹи ѹеиѹъ
(брои ѹе	(сѣаѹи ѹе
(брои ѹеиѹъ	(сѣаѹи ѹеиѹъ
м.л. (брои ѹете	м.л. (сѣаѹи ѹете
(брои ѹжтѹъ	(сѣаѹи ѹжтѹъ

Бждно четверто (еднопжтно).

(наброи ѹж	(отсѣаѹи ѹж
ед. (наброи ѹеиѹъ	ед. (отсѣаѹи ѹеиѹъ
(наброи ѹе	(отсѣаѹи ѹе

ма. (наброи шемъ	(отсѣди шемъ
(наброи шете	ма. (отсѣди шете
(наброи шѣтъ	(отсѣди шѣтъ

Наклоненіе повелительно.

Време сѣгашно.

ед. (брой	ед. (сѣди
(да брой	(да сѣди
ма. (броете	ма. (сѣдете
(да броѣтъ	(да сѣдѣтъ

Неотредено.

ед. (наброи	ед. (отсѣди
(да наброй	(да отсѣди
ма. (наброете	ма. (отсѣдете
(да наброѣтъ	(да отсѣдѣтъ

Наклоненіе желательо

Време неотредено.

ед. (давно наброахъ	(давно отсѣдахъ
(давно наброаше	(давно отсѣдаше
(ты	(ты
(давно наброаше	(ахено отсѣдаше
(той, та, то	(той, та, то
(давно наброахъ	(давно отсѣдахъ
(мы	(мы
ма. (давно наброахтема.	(давно отсѣдахте
(давно наброахъ	(давно отсѣдахъ

Наклоненіе преклонно.

Време неотредено.

(ако наброахъ	(ако отсѣдахъ
(ако наброаше	(ако отсѣдаше
ед. (ты	ед. (ты
(ако наброаше	(ако отсѣдаше
(той, та, то	(той, та, то
(ако наброахмы	(ако отсѣдахмы
ма. (ако наброахте	ма. (ако отсѣдахте
(ако наброахъ	(ако отсѣдахъ

СПРѢЖЕНІЕ ТРЕТЬО.

Наклоненіе извѣстелно.

Време сѣгашно.

5.

6.

(вѣнчавамъ	(минѣвамъ
ед. (вѣнчабашъ	ед. (минѣбашъ
(вѣнчава	(минѣва
(вѣнчавамы	(минѣвамы
ма. (вѣнчабате	ма. (минѣбате
(вѣнчабатъ	(минѣбатъ

Заминжало,

(вѣнчавахъ	(минѣвахъ
ед. (вѣнчабаше ты	ед. (минѣбаше ты
(вѣнчабаше той,	(минѣбаше той,
(та, то	(та, то

(вѣнчавахмы	(минѣвахмы
мл. (вѣнчавахтѣ	мл. (минѣвахтѣ
(вѣнчавахж	(минѣвахж

Преминѣло.

(вѣнчабалз, ла,	(минѣбалз, ла,
(ло сѣмѣ	(ло сѣмѣ
ед. (вѣнчабалз, ла,	ед. (минѣбалз, ла,
(ло си	(ло си
(вѣнчабалз, ла,	(минѣбалз, ла,
(ло е	(ло е

(вѣнчабали смѣ	(минѣбали смѣ
мл. (вѣнчабали стѣ	мл. (минѣбали стѣ
(вѣнчабали сж	(минѣбали сж

Откоаѣз аминѣло.

(вѣнчабалз, ла,	(минѣбалз, ла,
(ло вѣхъ	(ло вѣхъ
(вѣнчабалз, ла,	(минѣбалз, ла,
ед. (ло вѣше ты	ед. (ло вѣше ты
(вѣнчабалз, ла,	(минѣбалз, ла,
(ло вѣше той,	(ло вѣше той,
(тѣ, то	(тѣ, то

(вѣнчабали вѣх-	(минѣбали вѣх-
(мы	(мы
мл. (вѣнчабали вѣх-	мл. (минѣбали вѣхтѣ
(те	(минѣбали вѣхж
(вѣнчабали вѣхж	

Неотредено първо.

(вѣчавахъ	(минѣвахъ
ед. (вѣнчаба ты	ед. (минѣба ты
(вѣнчаба той,	(минѣба той, тѣ,
(тѣ, то	(то
(вѣнчавахмы	(минѣвахмы
мл. (вѣнчавахтѣ	мл. (минѣвахтѣ
(вѣнчавахж	(минѣвахж

Неотредено второ (едноплтно).

(вѣнчахъ	(минѣхъ
ед. (вѣнча ты	ед. (минѣ ты
(вѣнча той, тѣ,	(минѣ той, тѣ,
(то	(то
(вѣнчахмы	(минѣхмы
мл. (вѣчахтѣ	мл. (минѣхтѣ
(вѣнчахж	(минѣхж

Неотредено третьо.

(вѣнчалз, ла,	(минѣалз, ла, ло
(ло сѣмѣ	(сѣмѣ
ед. (вѣнчалз, ла,	ед. (минѣалз, ла, ло
(ло си	(си
(вѣнчалз, ла,	(минѣалз, ла, ло е
(ло е	
(вѣнчали смѣ	(минѣали смѣ
мл. (вѣнчали стѣ	мл. (минѣали стѣ
(вѣнчалж сж	(минѣали сж

Неотредено четвѣрто.

(вѣнчалъ, аа,	(минѣалъ, аа, ао
(ао вѣхъ	(вѣхъ
(вѣнчалъ, аа,	(минѣалъ, аа, ао
ед. (ао вѣше ты	ед. (вѣше ты
(вѣнчалъ, аа, ао	(минѣалъ, аа, ао
(вѣше той, та,	(вѣше той, та,
(то	(то

(вѣнчали вѣхмы	(минѣали вѣхмы
мал. (вѣнчали вѣхте	мал. (минѣали вѣхте
(вѣнчали вѣхъ	(минѣали вѣхъ

Бждно първо (малогпжтно).

(цж вѣнчавамъ	(цж минѣвамъ
ед. (цешъ вѣнча-	ед. (цешъ минѣвашъ
(вашъ	(цешъ минѣва
(цешъ вѣнчава	

(цешъ вѣнчавамы	(цешъ минѣвамы
мал. (цете вѣнчавае	мал. (цете минѣвае
(цжтз вѣнча-	(цжтз минѣватз
(батз	

Бждно второ (еднопжтно).

(цж вѣнчѣж	(цж минѣж
ед. (цешъ вѣнчѣжешъ	ед. (цешъ минѣжешъ
(цешъ вѣнчѣж	(цешъ минѣж
(цешъ вѣнчѣжамъ	(цешъ минѣжамъ
мал. (цете вѣнчѣжете	мал. (цете минѣжете
(цжтз вѣн-	(цжтз минѣжтз
(чѣжтз	

Бждно третьо (малогпжтно).

(вѣнчава цж	(минѣва цж
ед. (вѣнчава цешъ	ед. (минѣва цешъ
(вѣнчава цешъ	(минѣва цешъ
(вѣнчава цешъ	(минѣва цешъ
мал. (вѣнчава цете	мал. (минѣва цете
(вѣнчава цжтз	(минѣва цжтз

Бждно четвѣрто (еднопжтно).

(вѣнча цж	(минѣ цж
ед. (вѣнча цешъ	ед. (минѣ цешъ
(вѣнча цешъ	(минѣ цешъ
(вѣнча цешъ	(минѣ цешъ
мал. (вѣнча цете	мал. (минѣ цете
(вѣнча цжтз	(минѣ цжтз

Накаоненіе повелително.

Време сегашно.

(вѣнчѣй	(минѣй
ед. (да вѣнчѣе	ед. (да минѣе
(вѣнчѣйте	(минѣйте
мал. (да вѣнчѣжтз	мал. (да минѣжтз

Неотредено.

(вѣнчабай	(минѣбай
ед. (да вѣнчава	ед. (да минѣва
(вѣнчабайте	(минѣбайте
мал. (да вѣнчавае	ед. (да минѣвае

Наклоненіе желательнo.

Време неотредено.

ед.	(дабно вѣнчѣ-	(дабно минахъ
	(ахъ	(дабно минаше
	(дабно вѣнчѣа-	(ты
	ше ты	(дабно минаше
	(дабно вѣнчѣаше	(той, та, то
	(той, та, то	
мл.	(дабно вѣн-	(дабно минахъмы
	(чѣахъмы	(дабно минахъте
	(дабно вѣн-	(дабно минахъ
	(чѣахъте	
	(дабно вѣнчѣахъ	

Наклоненіе преклонно.

Време неотредено.

ед.	(ако вѣнчѣахъ	(ако минахъ
	(ако вѣнчѣаше	(ако минаше ты
	(ты	(ако минаше той,
	(ако вѣнчѣаше	(та, то
	(той, та, то	
мл.	(ако вѣнчѣахъмы	(ако минахъмы
	(ако вѣнчѣахъте	(ако минахъте
	(ако вѣнчѣахъ	(ако минахъ

СПРѢЖЕНІЕ ЧЕТВЕРТО.

Наклоненіе извѣстелно.

Време сегашно.

7.

8.

ед.	(тѣркааахъ	(расправаахъ
	(тѣркааашъ	(расправаашъ
	(тѣркааа	(расправаа
мл.	(тѣркаааааы	(расправааааы
	(тѣркаааате	(расправаате
	(тѣркаааатъ	(расправаатъ

Заминжао.

ед.	(тѣркааахъ	(расправаахъ
	(тѣркаааше ты	(расправааше ты
	(тѣркаааше той,	(растравааше той,
	(та, то	(та, то
мл.	(тѣркаааахъмы	(расправааахъмы
	(тѣркаааахъте	(расправааахъте
	(тѣркаааахъ	(расправааахъ

Преминжао.

ед.	(тѣркаааааъ, аа,	(расправааааъ, аа,
	(до сѣмъ	(до сѣмъ
	(тѣркаааааъ, аа,	(расправааааъ, аа,
	(до си	(до си
	(тѣркаааааъ, аа,	(расправааааъ, аа,
	(до е	(до е

(тѣркааааи смы	(расправлааи смы
ма. (тѣркааааи сте	ма. (расправлааи сте
(тѣркааааи сѣ	(расправлааи сѣ

Откоаѣзминжао.

(тѣркааааз, аа,	(расправлааз, аа,
(ао бѣхъ	(ао бѣхъ
(тѣркааааз, аа,	(расправлааз, аа,
еа. (ао бѣше ты	еа. (ао бѣше ты
(тѣркааааз, аа,	(расправлааз, аа,
(ао бѣше той,	(ао бѣше той,
(та, то	(та, то
(тѣркааааи	(расправлааи бѣхъ-
(бѣхмы	(мы
ма. (тѣркааааи	ма. (расправлааи бѣхъ-
(бѣхте	(те
(тѣркааааибѣхъ	(расправлааибѣхъ

Неотредено пѣрво.

(тѣркааахъ	(расправлахъ
еа. (тѣркааа ты	еа. (расправла ты
(тѣркааа той,	(расправла той,
(та, то	(та, то
(тѣркааахмы	(расправлахмы
ма. (тѣркааахте	ма. (расправлахте
(тѣркааахъ	(расправлахъ

Неотредено второ (еднопѣтно).

(отѣркааахъ	(расправихъ
еа. (отѣркааа ты	еа. (расправи ты

еа. (отѣркааа той,	еа. (расправи той,
(та, то	(та, то
(отѣркааахмы	(расправихмы
ма. (отѣркааахте	ма. (расправихте
(отѣркааахъ	(расправихъ

Неотредено третьо.

(отѣркааааз, аа,	(расправиаз, аа,
(ао сѣаъ	(ао сѣаъ
еа. (отѣркааааз, аа,	еа. (расправиаз, аа,
(ао си	(ао си
(отѣркааааз, аа,	(расправиаз, аа,
(ао е	(ао е
(отѣркааааи смы	(расправиаи смы
ма. (отѣркааааи сте	ма. (расправиаи сте
(отѣркааааи сѣ	(расправиаи сѣ

Неотредено четвѣрто.

(отѣркааааз, аа,	(расправиаз, аа,
(ао бѣхъ	(ао бѣхъ
(отѣркааааз, аа,	(расправиаз, аа,
еа. (ао бѣше ты	еа. (ао бѣше ты
(отѣркааааз, аа,	(расправиаз, аа,
(ао бѣше той,	(ао бѣше той,
(та, то	(та, то
(отѣркааааи	(расправиаи бѣхъ-
(бѣхмы	(мы
ма. (отѣркааааи	ма. (расправиаи бѣхъ-
(бѣхте	(те
(отѣркааааи	(расправиаи бѣхъ-
(бѣхъ	(хъ

БЖДНО ПЖРВО (малогпжтно).

(цж тжркааамз	(цж расправаамз
ед. (цешь тжрка-	ед. (цешь распра-
(аашь	(башь
(це тжркааа	(це расправаа
(цешь тжркааа-	(цешь расправаа-
(мы	(мы
ед. (цете тжркааате ма.	ед. (цете расправаате
(цжтз тжрка-	(цжтз распра-
(аатз	(батз

БЖДНО ВТОРО (еднопжтно).

(цж отжрка-	(цж расправж
(аамз	(цешь распра-
ед. (цешь отжрка-	ед. (вишь
(аашь	(це расправи
(це отжркааа	
(цешь отжрка-	(цешь распра-
(аамы	(вишь
ед. (цете отжрка-	ма. (цете расправите
(аате	(цжтз распра-
(цжтз отжрка-	(вижтз
(аатз	

БЖДНО ТРЕТЬО (малогпжтно).

(тжркааа цж	(расправаа цж
ед. (тжркааа цешь	ед. (расправаа цешь
(тжркааа це	(расправаа це

(тжркааа цешь	(расправаа цешь
ма. (тжркааа цете	ма. (расправаа цете
(тжркааа цжтз	(расправаа цжтз

БЖДНО ЧЕТВЕРТО (еднопжтно).

(отжркааа цж	(расправи цж
ед. (отжркааа цешь	ед. (расправи цешь
(отжркааа це	(расправи це
(отжркааа цешь	(расправи цешь
ма. (отжркааа цете	ма. (расправи цете
(отжркааа цжтз	(расправи цжтз

Повелително наклонение.

Време сегашно.

(тжркааай	ед. (расправаай
ед. (да тжркааа	ед. (да расправаа
(тжркааайте	(расправаайте
ма. (да тжркаааатз	ма. (да расправаатз

Неотредено.

(отжркааай	ед. (расправи
ед. (да отжркааа	ед. (да расправи
(отжркааайте	(расправите
ма. (да отжркаааатз	ма. (да расправаатз

Желателно наклонение.

Време неотредено.

(давно отжрка-	ед. (давно распра-
(аажз	(баажз

	(дабно отърка- (аше ты	(дабно расправа- (ше ты
ед.	(дабно отърка- (аше той, (та, то	ед. (дабно расправа- (ше той, та, (то
	(дабно отърка- (ахмы	(дабно распра- (вахмы
ма.	(дабно отърка- (ахте	ма. (дабно распра- (вахте
	(дабно отърка- (ахъ	(дабно распра- (вахъ

Наклонение преклонно.

Време неотредено.

	(ако отъркаахъ	(ако расправахъ
	(ако отъркаахше	(ако расправахше
ед.	(ты	ед. (ты
	(ако отъркаахше	(ако расправахше
	(той, та, то	(той, та, то
	(ако отъркаах- (мы	(ако расправах- (ми
ма.	(ако отъркаахте	ма. (ако расправахте
	(ако отъркаахъ	(ако расправахъ

Но 2-й и 8-й приличъ на четвърто-
то спряжение са спрягатъ тѣ глаголи:
хвърлаамъ, оставамъ, забравамъ, препра-
вамъ, валамъ, разваамъ, обываамъ,
забываамъ; и страдателнитѣ и възврат-
нитѣ на четвъртѣхъ спряженияхъ съ при-
творване на са.

— Забѣлежи защо всякой глаголъ, кой-
то закачва отъ кой да е прилогъ, нико-
гажъ не може да го изостави въ другы-
тѣ времена, или да приеме другъ нѣкой
намѣсто него, нж вегда същия саварди.

Безлични глаголи.

§ 50. Безлични глаголи са зовѣтъ о-
ніа, дѣто нѣматъ първо и второ лице,
нж само въ третото са спрягатъ; тѣ
сж: боли, боли джждъ, гърми, говориса,
доста, дъмаса, заоблачиса, занима, мо-
же, капи джждъ, смръжнѣваса, прилича,
сиѣки, стига, свѣтваса, сжнѣва, саж-
васа, трѣвѣва. Такива сж и тѣ страда-
телнитѣ, които са изговарятъ всекога съ
дателный падежъ на кратеното мѣстои-
ме: дремемиса, адемиса, пиемиса, спи-
миса, вѣлавамиса, и съ частицъ не: не
ходимиса, не работимиса, не дѣламиса
и др. т.

Приличъ на безличнитѣ глаголи.

Гърми. Зам. гърмаше. Прем. гър-
мѣао е. Откоахъзамин. гърмѣао еѣше.
Неотр. а. гърмѣ. Неотр. в. гърмиж (и-
ли погърмѣ). Неотр. г. гърмижао е. Неот.
а. гърмижао еѣше. Бжд. а. ѡе гърми.
в. ѡе гърмне (или ѡе погърми). г. гър-
мѣ ѡе. Бжд. д. гърмиж ѡе. (Той гла-
голъ са зима нѣкога и за личенъ.

ЗАБЪЛЪЖВАНІА ВРАХЪ ПЪРВОТО СПРЪЖЕНІЕ.

	1.	2.	3.	4.	9.	10.	11.	12.
Сегаш.	пѣж	грѣж	циппж	чюж	плачж	сѣхж	перж	чешж
Премн.	пилз	грѣахъ- грѣлз	ципалз	чюл	плакалз	сѣхнѣлз	пералз-праалз	чесалз
Неотр. а.	пихъ	грѣахъ- грѣхъ	ципахъ	чюхъ	плакахъ	сѣхнѣхъ	прахъ	чесахъ
	5.	6.	7.	8.	13.	14.	15.	16.
Сегаш.	нолж	маж	божаж	знаж (знаж	плетж плелз	рѣжж рѣзалз	сѣжж	алж, адешъ, адешъ
Премн.	калаз	малаз	бозалз	зналаз (зналаз	плетохъ	рѣзалхъ	алгалз алгахъ	алз адохъ
Неотр. а.	калахъ	малахъ	бозахъ	зналахъ				
	17.	18.	19.	20.				
Сегаш.	(могж, жешъ, (же (можемъ, же- (те, гѣтз	(стригж, жешъ, ж (стрижемъ, жете, (гѣтз	(тѣжж, тѣчешъ, тѣч (тѣчемъ, тѣчете, тѣ- (жѣтз	(сѣжж, сѣчешъ, сѣче (сѣчемъ, сѣчете, сѣ- (жѣтз				
Замин.	можахъ	стрижахъ	тѣчахъ	сѣчахъ				
Премн.	можалз	стригалз	тѣкалз	сѣкжалз, сѣкала, сѣкао				
Неотр. а.	можахъ	стригахъ	тѣкахъ	сѣкохъ, сѣче, сѣче. Бж. г. сѣжж				

По 1-й приличъ са спрѣжаватъ тѣ глаголи: мыж, тѣж, гнѣж, вѣж, рѣж. По 2-й пѣж, сѣж, говѣж, жѣтѣж, маадѣж, мѣж. По 3-й: дремѣж, каешѣж, орѣж, новѣж.

По 9-й: сѣжж. По 10-й: висж, мжжжж, тѣжж, жѣжж. По 11-й: берж, держ, грѣжж. По 12-й: вѣжжж. По 13-й: метж. По 14-й: мажж.

ЗАБЪЛЪЖВАНІА ВРЪХЪ ВТОРОТО СПРЪЖЕНІЕ.

	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.
Сегаш.	хѣа-	тѣр-	аѣж	спѣа-	стоѣж	мѣчѣ	лѣжѣ	вѣртѣж
Прѣми.	хѣа-	тѣр-	аѣлаз	спѣа-	стоѣлаз	мѣчилаз	лѣжалаз	вѣртѣлаз
Неотр. а.	хѣа-	тѣр-	аѣхъз	спѣа-	стоѣхъз	мѣчихъз	лѣжахъз	вѣртѣхъз
	лихъз	пѣхъз						

По 21-й: вѣрѣж, говорѣж, дѣлѣж, мѣслѣж, пѣлѣж, солѣж, храниѣж, ловѣж, тоѣж, гонѣж, враниѣж, зовѣж, готѣж. По 22-й: тѣпѣж, горѣж. По 23-й: вѣрѣж, поѣж.

По 26-й: сѣшѣж, точѣж, вѣрѣшѣж, вѣдѣж, гла-
дѣж, хѣдѣж, фѣдѣж, водѣж, редѣж, гасѣж, косѣж,
росѣж. По 27-й: мѣчѣж, пиѣж. По 28-й: лѣ-
жѣж, сѣдѣж, висѣж.

ЗАБЪЛЪЖВАНІА ВРЪХЪ ТРЕТЬОТО СПРЪЖЕНІЕ.

	29.	30.	31.	32.	33.	34.	35.
Сегаш.	познавамъз	ѣмирамъз	вѣрѣцавамъз	дабамъз	обѣбамъз	пріимамъз	вѣгамъз
Неот. в.	познахъз	ѣмрѣхъз	вѣрѣстихъз	дадохъз	обѣхъз	пріѣхъз	повѣгнѣхъз
Бѣд. в.	цѣж познаѣж	цѣж ѣмрѣѣж	цѣж вѣрѣстиѣж	цѣж дамъз	цѣж обѣѣж	цѣж пріѣѣж	цѣж повѣгнѣѣж
	36.	37.	38.	39.	40.	41.	
Сегаш.	каѣбамъз	опаѣбамъз	плаѣшамъз	проѣцавамъз	сѣвѣрѣшѣбамъз	лѣгамъз	
Неот. в.	каѣахъз	опаѣахъз	плаѣтихъз	прѣстихъз	сѣвѣрѣшихъз	лѣгнѣхъз	
Бѣд. в.	цѣж каѣѣж	цѣж опаѣѣж	цѣж плаѣѣж	цѣж прѣстиѣж	цѣж сѣвѣрѣшиѣж	цѣж лѣгнѣѣж	

Нерабни глаголи.

§ 51. Нерабни глаголи са вѣкатъз о-
нѣа, които си нѣматъз всичкѣтъз времѣ-

на, нѣж заемватъз нѣкой отъз дрѣбгы гла-
голы, отъз които са произаѣзани, или и
отъз глаголы до сѣшѣз различни на гласѣтъз,
нѣж които иматъз сѣшѣжото знаменѣнѣе.

Нареда на неравнитѣ глаголи.

42. 43. 44.

Сегаш. глѣдамъ чинъ слышамъ
Бждн. в. шж видѣж шж сторѣж шж чюж

45. 46.

Сегаш. ходѣж, вжрѣж выкамъ
Бждн. в. шж идѣж шж рекѣж

47. Ишж. Зам. идѣхъ. Прем. ишжлз
сжмъ. Неотр. а. дойдѣхъ.

48. шж. Бжд. а. искахъ.

Неравни въ повелителното
наказаніе:

Лѣжж, лѣжъ; мѣжж, мѣжъ; джрѣжж,
джрѣжъ; видѣж, виждѣж; амъ, аждѣж; бѣ-
гамъ, бѣжжъ.

ГЛАВА ШЕСТА.

За нарѣчіе.

§ 52. Нарѣчіе е дѣла, които из-
бава каквинѣж или времето на другъ
каквина или работа; както: тѣждѣ сла-
джж; вжрѣжъ ходи; хѣбаво пише;
днесъ доидѣ; межишкомъ вжрѣви.

§ 53. Нарѣчіята биватъ качествени

или временни: пжрѣитѣ показватъ как-
винѣж, които са нахожда въ другъ
каквинѣж или работѣж; както: той живѣе
охаално; кжшата сжзидѣна добрѣ;
цвѣтѣжтѣ мѣ много синъ; другитѣ
показватъ отстраненно време при какви-
нѣж или работѣжтѣ, дѣто става изъ
вжнъ него, или по сѣбжж; както: вчѣра
валѣ джждѣж; ауж живѣжж тѣка;
отивамъ тамъ и др. т.

§ 54. По знаменованіето си, на-
рѣчіята са дѣлатъ на тѣ отреды:

1) Нарѣчіа каквина, които показ-
ватъ свойшинѣж на работата или на другъ
каквина (сж пытаніе: какъ?); какво-
то: добрѣ казва, лошо пише, ско-
ро чите. Тѣ нарѣчіа произлазатъ отъ
качественитѣ прилагателны имена.

2) Нарѣчіа време, които отговарятъ
на пытаніе: кога? — Тѣ сж: днесъ,
нынѣ, сега, одѣвѣ, 8трѣ, сѣтнѣ,
напоконъ, почасъ, рано, кжсно, вжр-
зо и др. т.

3) Нарѣчіа брой, колѣвина, по-
втореніе, които отговарятъ на пытаніе:

колко? — Тѣ сж: доста, маако, мао-го, двапжти, стопжти и др. т.

4) Нарѣчіа мѣсто, сз които отговарятъ на питаніе: кждѣ? дѣ? — сж: тѣка, тамъ, дѣ да е, ѝ дома; на питаніе: откждѣ? — оттамъ, отко-дѣ, извѣжнъ, отсждѣ, околобржстъ; на питаніе: кждѣ? тамѣ, никждѣ, въ кжши, нѣкидѣ, нататжкъ.

5) Нарѣчіа, които отреждатъ свой-щинъ и начинъ на работата на нѣщата (сз питаніе: сз кой начинъ?) сж: на-истина, отъ истина, едбамъ, не, аи, нима.

6) Нарѣчіа питни токо речи, че са намиратъ въ всичкитѣ въшперечены отреды; тѣ сж: дѣ? дѣкж? кждѣ? ко-га? какво? до кога? и др. т.

§ 55. Нарѣчіа, дѣто показватъ как-винъ, иматъ стѣпъ на сравненіе, както прилагателнитѣ (гл. § 35); както: тва перо е подрѣзано до брѣ, а моето по до-брѣ; мойтъ конъ бжрви скоро, а твойтъ още по скоро, а пакъ нѣговѣтъ найбжр-жѣ и др. т.

ГЛАВА СЪДМА.

За предложитѣ.

§ 56. Предложитѣ сж едни части-ци, които гжжаама напредъ джмитѣ да изабавамы испжржтъ, за когото става нѣкое нѣщо, каквинжтж, мѣстото и др. т. както: хсди изъ градинжтж; кжша на равнище; пржвъ отъ всичкитѣ и др. т.

§ 57. Предложитѣ сж тѣ: ѝ, отъ, изъ, въ (вж), сз (сж), на, надъ, о, и-ли, сѣъ, по, подъ, предъ, при, до, камъ, за, вжъъ, разъ, пре, про, при, ради и презъ.

ГЛАВА ОСМА.

За свържжктѣ.

§ 58. Свържжа е частица на рѣчьта, сз която изабавамы различни относва-ніа междъ нашитѣ сждби (гл. по долъ § 60); както: сега е топло, вѣчера бѣше студено; ако искашь, а ты дойди.

§ 59. Свържжитѣ сж тѣ: дааи; или;

заради; защото; ако и; поне; нѣка; да;
да бы; не бы; ако бы; аколи; ако; или;
ли; нито; нето; и; та; а.

ГЛАВА ДЪВѢТА.

За средорѣчѣтъ.

§ 60. Средорѣчитѣ сѣ выкове на
гласѣтъ, съ които, като отъ наслаж,
изговарѣса нѣкакво същѣваніе; както: чю-
до: о! оле! леле! леле Боже! съзвѣваніе:
ето! те! на! виждѣ! смѣхъ: съзвѣваніе:
хъ! аа! скъръ: ахъ! охъ! ооо! ле-
ле! мило! Боже мильи! майчице мила!
посѣваніе! хаде! деде! быканіе: ей!
о! желаніе: давно, да бы; мѣчаніе:
сѣтъ, сѣтъ! гжѣ! съзвѣваніе: блазе
мъ! блазе ти! при годѣ: охъ! смѣхъ:
ха! ха! хи хи! ихъ! хъ! цѣ! цѣ.

СТРАНА ВТОРА.

Ъправа.

§ 61. Ъправа са нарича въ грамма-
тиктѣ рѣдѣтъ, на когото гѣждамы дѣ-
мытъ, за да извабѣмы свѣршено раз-
мѣтъ си, кога говоримъ или пишемъ.

§ 62. Всяко рѣчѣ, дѣто е отъ нѣ-
колко дѣми и може да са размѣе, има
си нѣкакѣ сѣдѣж на нашѣтъ дѣмъ; как-
то: Орелѣтъ е птица; Адамъ былъ
чловѣкъ. Златото не е легко. Съ тѣ
приличи са извѣсти, какво мы сѣдимъ
заради нѣщѣта; Орелъ, Адамъ, Зла-
то, сирѣчѣ придавамы имъ въ дѣмѣтъ си
или отнимамы отъ тѣхъ нѣкакѣ на-
виж (птица, чловѣкъ, легко).

§ 63. Сѣдѣтата, които са изваба съ
дѣмы, быкаса предложеніе.

§ 64. Предложеніето е отъ три кѣса:
отъ подлежаще, сказѣмо и свѣр-
званіе.

1) Подлежащето е нѣщѣто, за кое-
то са говори въ предложеніето: орелъ,
Адамъ, злато.

2) Скажемъ е каквината, която са придава на подлежащото, или са отнима отъ него: птица, човѣкъ, злато.

3) Свързване е думата, съ която са извѣства свързването между подлежащото и сказуемото: е, былъ, не е.

§ 65. Подлежащото и сказуемото могатъ да бъдатъ прости или сложни: въ първѣтъ слѣдѣе са извѣства съ тѣхъ едно нѣщо или една каквина; въ сѣтнѣшнѣтъ нѣколко различни нѣща или каквини. Причини: просто подлежаще и просто сказуемо: теминѣгата е хѣбава; теминѣгитѣ сѣмъ годни; сложно подлежаще, и просто сказуемо: теминѣгата и латината сѣмъ хѣбава; просто подлежаще и сложно сказуемо: теминѣгата е кичеста и хѣбава; сложно подлежаще и сложно сказуемо: теминѣгитѣ и латинитѣ сѣмъ кичести и хѣбава.

§ 66. Подлежащото, сказуемото и свързването са гбждатъ въ еднакъвъ брой, лице и родъ; както: Орелѣтъ е птица; Римъ былъ прочютъ. Азіа ще бжде мирна.

УПРАВЛЕНІЕ НА ДУМИТЪ.

1) Именительный падежъ.

§ 67. Именительный падежъ са гбжда на питаніе: кой? какво? и показва повѣчето главно нѣщо, или подлежащото, въ предложеніето; както: Бѣлый Дѣнавъ. Сажницето свѣти. Птицата фърка. Кой е вѣлазъ? Дѣнавъ. Какво свѣти? сажницето. Кой фърка? птицата.

§ 68. Въ именительнъ падежъ са гбжда:

1) Подлежащото, или главно нѣщо въ предложеніето.

2) Сказуемото, кога е заедно съ подлежащото съ глаголъ сѣмъ и бывамъ, и кога показва назовање и себгашикъ свойчинъ на нѣщото; както: златото е тежко. Адамъ былъ човѣкъ. Наричамъ са даскалъ. Да станешъ човѣкъ.

2) Звательный падежъ.

§ 69. Въ звательнъ падежъ са гбжда назовање на лицето, камъ което са обръща рѣчьта; както: Господи помилуй ма.

3) Винительный падежъ.

§ 70. Въ винительнѣ падежѣ са гѣжда (на питаніе: кого? или какво? дѣ? кѣ дѣ?) наубаніето на нѣщото, на което право са обрѣща работата на подлежащето; както: сѣжнцето освѣтава (кого? какво?) землѣтѣ. Азъ почитамъ (кого?) старитѣ. Той чите (какво?) книгѣ. Тѣ отидохъ (дѣ? кѣ дѣ?) на градъ.

§ 71. Винительный падежъ са гѣжда:

1) Подырь дѣйствителнитѣ глаголи; както: Кокошката піе водѣ. Азъ изгасихъ свѣщѣтѣ. Той кѣпнаъ кѣшъ и село.

2) Подырь всичкитѣ предлоги, освѣнь предлогъ камъ.

4) Дательный падежъ.

§ 72. Дательный падежъ са гѣжда на питаніе: комъ? на комъ? както: Азъ давамъ книгѣтѣ (комъ?) на сестра си.

§ 73. Дательнѣ падежъ са пише:

1) Подырь среднитѣ глаголи, дѣто ставатъ въ третьото лице страдательни;

както: Искани са да амъ. Немъ са тѣй показва. Вамъ са піе водѣ.

2) Подырь глаголитѣ, които показватъ: дабаніе, сѣбжеж и сговоръ.

3) Подырь предлогъ камъ.

5) Родительный падежъ.

§ 74. Родительнѣ падежъ са пише на питаніе: на кого? чій? чіа? чіе?

§ 75. Родительный падежъ са гѣжда:

1) При съществителното име, когато съ опредѣлительното име са показва стѣпанство, владаніе, произлазваніе; както: стѣпанинѣтѣ (на кого?) на домѣтѣ; кѣшата (чіа?) на Стоана; сынѣ (на кого?) на сѣлѣдинѣтѣ; глабата (чіа?) на чѣовѣкѣтѣ. Опредѣлительното име съществително въ тѣжъ сѣчкѣ може да са преобрѣне въ прилагателно притежательско; както: домовый стѣпанинѣ; Стоановата кѣша; сѣлѣдскый сынѣ.

2) При съществителното име, което произлазъ отъ дѣйствителнѣ глагола; както: пѣніето на сѣвейтѣ; посѣмѣтѣ на кѣшата.

3) При бройнитѣ имена: два, три,

четыри и т. н. (и сложнитѣ съ тѣхъ: два-десать, сто), гвѣдаса въ множественъ брой; както: два гроша, три часа, четыре аршина, петъ чаовѣка, десать дена, сто дѣши; а дробнитѣ въ единственъ брой; както: половина хаѣвъ.

4) Подырь тѣ нарѣчіа, които са зиматъ намѣсто предлози: банзо, на до аѣ, намѣсто, внѣтрѣ, внѣнъ, освѣнъ, около, околобржстѣ, побржхъ, от до аѣ, сетнѣ, подырь, напредъ, насреща, отзадъ, междѣ.

5) Подырь нарѣчіата, дѣто показватъ каквинъ брой; както: много пари; малко хаѣвъ; нѣколко гроша; коако чаовѣка; толкова петана, и т. н.

СТРАНА ТРЕТА.

Глава първа.

Равнописаніе.

§ 76. Равнописаніето ни показва истинитѣ сполученъ на словата, коато е измѣнено въ изговараніето, и дѣ кое слово да пишемъ.

Нареди на Равнописаніето.

1. И-са пише отъ крайтъ на дѣмитѣ преди безгласно слово, и въ средѣтъ, всекога междѣ две безгласни, и на край, дѣто са не пише ъ и ѣ; както: играѣ, единъ, мъжки работи.

2. Прилагателнитѣ имена, дѣто са свършватъ на ѣнѣй, въ неотреденъ развѣмъ иматъ енъ; както: крайный, краенъ; а достойный има достоинъ.

3. Слово і са пише, намѣсто и, предъ всичитѣ гласни слова и полвиногласно ѣ: вѣж, шѣж, пріетель, и въ дѣмъ мѣръ, свѣтъ (мѣрскый, мѣрецъ, всемѣрный, Владимѣръ), за разаніе отъ слово мѣръ, тихъ, (мѣренъ, размѣрица, смѣренъ). Въ дѣмъ мѣро (светомасло), (мѣ-

роносница) пише са Славенското слово и жн-ца. — Въ сжшствителныѣ имена на средный родъ, които произлазатъ отъ нѣкой глаголъ; както: гроздіе, житіе, царствіе.

4. Слово ы са пише въ винительный падежъ на всичкиѣ имена и мѣстоимена, дѣто имъ са свършва множественный брой на и.

Б. Задржаваса оуе въ сложныѣ думи; както: обзикаамъ, раззигравамъ.

Б. Въ имената на женский родъ на ына; както: пѣстзина, Влахзина, робзина; а Сърбзкина съ и.

5. Повѣчето слово ы са нахожда въ среджтж на тѣ слова:

бынъ	быіе	быстѣръ	бывамъ
бы	быдра	бынамъ	быме
бысонъ	быж	владыка	грызж
дымъ	дына	дыхамъ	колыба
корыто	кркж	мы	мысжль
мыто	мынъ	мышка	мышница
мыж	монастырь	нынѣ	пельнь
пастырь	павыкамъ	прыць	пытамъ
рыба	рыгамъ	рыж	скрыпж

сытенъ	сынъ (vîds)	сыпвамъ	сыреніе
сытъ	ты	тыква	тыкамъ
четыри	ауыж		

И всичкиѣ, дѣто произлазатъ отъ тѣхъ. — Думъ всякой може да са пише и всякий.

5. Слово ѣ са пише въ всичкиѣ глаголы, дѣто са свършватъ въ сегашното време на ѣж (грѣж, ѡмѣж), или въ преминалото на ѣаз (тжрпѣаз, вжртѣаз).

Б. Въ свършваніето на нарѣчіята: добрѣ, сетнѣ, заѣ, нынѣ, внжтрѣ, кждѣ и др. т.

Б. Въ срчжж нѣ, кога са сбира съ мѣстоимената и нарѣчіята; както: нѣкой, нѣкждѣ и др. к. т.

Г. Въ множественный брой на всичкиѣ падежи въ мѣстоиме той: тѣ, тѣхъ, тѣмъ.

Д. Повѣчето слово ѣ са нахожда въ зачалото и въ среджтж на тѣ думи:

баѣденъ	бѣсъ	бѣдж	бѣда
бѣаз	бѣгъ	бѣжди	бѣжъ
бѣче	бѣтжръ	бѣра	бѣуъ
бѣсж	бѣж	гнѣвъ	гнѣздо

грѣхъ	дѣвойка	дѣдо	дѣлаж
дѣца	дѣламъ	желѣзо	звѣзди
звѣрь	змѣй	каѣтка	колѣно
крѣпѣжъ	лѣвий	лѣпо	лѣто
мѣдъ	маѣко	мѣна	мѣра
мѣсѣж	мѣсто	мѣсецъ	мѣхъ
мѣшж	мѣтж	нѣмъ	нѣмецъ
нѣ	овѣдъ	орѣхъ	паѣнъ
пѣсенъ	прѣсенъ	пѣна	пѣшъ
рѣдо	рѣчь	рѣжж	рѣка
рѣпа	рѣшж	свѣтъ	срѣда
смѣхъ	снѣгъ	стрѣла	стѣна
сѣверъ	сѣно	сѣнка	сѣра
сѣж	спрѣгамъ	сѣжж	тѣло
тѣсенъ	тѣсто	хлѣвъ	хрѣнъ
цвѣтъ	цѣпка	цѣдъ	цѣлъ
цѣна	цѣрь	ѣздиж *)	

*) Слово ѣ са изговара какъ іа, затѣ са е и нарекао іатъ, че има гласъ іа; както: міаство, мѣсто; гніавъ, гнѣвъ; сміахъ, смѣхъ; а нѣ место, гневъ, смехъ; а колкото за слово ѡ, старитѣ сж имали две ѡ, отъ които едното е било іе, а другото іа, затѣ днесъ въ нѣкои дѣмы са издѣмва іа, а въ други іе или е.

Б. На колкото прилагателни женскій родъ са свършва на а, мъжскій родъ въ отреденъ разумъ има ѡй: както: бѣлъ, бѣлаа, бѣлый; а на ѡ, ій; както: синъ, синѡ, синій. А мъжскій родъ, кога са свършва на ский, прилагателното въ неотреденъ разумъ остава само съ ѡй; както: Бжлагарскій, Бжлагарскій; и токо тога, кога прилагателното не е съ сж-що име.

— Прилагателното има въ родителный и винителный падежъ аго, кога е заедно съ нѣкое сж-що име: както: храмътъ на светаго Георгіа; мъдрость на до-браго Рихарда.

7. Слово ж са пише въ винителный падежъ въ всичкиѣ имена и мѣстоимена на женскій родъ, дѣто са свършватъ на а.

Б. Междѣ слово а и р, дѣто може да са мѣта; както: ажагъ, аажгъ; тржнь, тжрнь; вѣтръ, вѣтжръ; добръ, добжръ; освѣнь: врата, градина, Варна, врана и други нѣкои.

8. Слово ѡж са пише въ винителный падежъ на всичкиѣ имена и мѣстоимена

на женскій родъ, дѣто са свършватъ на мѣ-

9. Безгласното слово з, въ предлозѣ-
тѣ: въз, из, раз, преди слово: к, т, п,
х, ч, ш, ц, пресврѣща се въ с.

10. На нѣкои дѣла са пишѣтъ по
две еднакви слова. Свѣдѣтелното име
истина има въ крайнѣтъ си сричкѣ едно
н; нъ въ сврѣшкѣтъ на прилагателното
са пишѣтъ две н; както: Истина мѣ
была смѣртѣта. И дѣла ссѣдѣ
(ἀγγελος), да различа отъ сѣдѣ (κρίσις).
На дрѣгитѣ дѣла може чловѣкъ отъ из-
говаранѣто да са води.

11. Въ сравнителный стѣпъ на прила-
гателнитѣ имена, частица по, требва да
има ѡдраниѣ. И винителный падежъ на
ѡказателното мѣстоимѣ въ женскій родъ;
както: зехъ и книгѣ. ср. ней.

12. Ѣдраніѣ има въ глаголитѣ пре-
минѣлото време на 3-то и 4-то спрѣже-
ніѣ, да различа отъ неотредено пѣрво:
както: дѣлахъ, дѣлахъ; распра-
вахъ, расправахъ.

13. Голѣмо слово са пише всекога по-

дырь капка, и въ зачатото на всѣкой
редъ.

Б. Съ голѣмо слово закачватъ са: а)
Сжѣитѣ имена, отъ кождѣто были нѣкъ
на рѣчѣта направени; както: Нѣголъ,
мѣтра, Цѣтѣко, Видинъ, Драга-
новъ, черно Море, Іоаннъ Шиш-
манъ. б.) Имената, които показватъ нѣ-
кое достоинство, именованіѣ на народи-
тѣ, хората, дѣто исповѣдватъ нѣкож
вѣръ, сжѣитѣ имена на наукитѣ; както:
Владѣка, Воевода, Кметъ, Гос-
подствомъ, Бжугаринъ, Тѣрчинъ,
Католикъ, Христіанинъ, Всеобща
Географіа, Бжугарска Грамматика и
др. т. к. т.

ГЛАВА ВТОРА.

За раздѣленіѣто на сричкитѣ.

§. 22. Раздѣленіѣто на дѣлитѣ въ
срички, за да ги преносамы отъ единъ
редъ въ дрѣгъ, забѣлажѣва се съ нѣсечкѣ
прѣчѣж (-), и става по тѣ нареды:

1) Ѣдносричнитѣ дѣла не можѣтъ да
са преносватъ отъ единъ редъ въ дрѣ-

гый; както: джждз, градз, столз;
така и кога съ съ прилогз: джжджтз,
граджтз, столжтз.

2) Джмйтѣ, които са свърани съ предлози или съ други джмы, раздѣлаватъ-са на тѣ въсове; както: о-града, о-трова, ис-токъ, раз-джмтз, остро-джмз, Царри-градъ, насѣдѣхъ-са.

3) Какото джмы са свършватъ на: ство, стіе, ный, скый, ственый и др. т. раздѣлаватъ-са; както: роб-ство, ща-стіе, гроз-ный: кон-скый, естественый.

4) На съществителнитѣ имена на мъжескый родъ прилогжтз не може да са раздѣли; както: чоо-вѣвжтз; рыбаржтз, ко-пачжтз.

5) Въ чюждытѣ джмы, слово къ, къ и дж, не можжтз да са раздѣлажтз; както: Але-ксандръ, Тер-пситеа, Ха-джи.

ГЛАВА ТРЕТА.

За бѣлжкытѣ на почиваніето.

78. Бѣлжкы на почиваніето, които са химатъ въ писмото, са да покаж-

ватъ Грамматическытѣ свързваніа, съ тѣ: 1) Кривичка (,). 2) Капка съ кривичка (;). 3) Дѣтѣ капки (:). 4) Капка (.) 5) Питна бѣлжка (?). 6) Чюдовна бѣлжка (!). 6) Пржчица (-). 8) Преградки (о).

§ 79. Главнитѣ въсове на предложеніето (подлежащето, сказуемото и свързваніето) на са раздѣлажтз; както: Чоо-вѣвж е съмжртенъ. Римъ бълъ прочюжтз.

§ 80. Съ кривичка са раздѣлажтз въсове, отъ които е направено сложнѣо подлежаще или сказуемо, ако не съ тѣ свързани съ и; както: Пролѣтъта, лѣтото, есенъта и зимата съ времена-та на годината. Конжжтз пжленъ, аджрж и пжргавъ. Той та повни, обжча и почита. Преди свързка и, кривичка не са пише, ако новата джма са-спира камто самжжшната; както: мѣжж-витѣ, савитѣ и врсшитѣ вѣжжсжзрѣахъ. Менѣ ми е тѣка тежко, тѣсно и мжчено. Нж ако новата джма не са спира съ сетжжшжжжж, а камъ дрѣга, която прѣбара, то кривичката са пи-

ше; както: Ауз написахъ писмото, и изаѣзохъ изъ дворахъ. Той купи новъ книгъ, и продаде бехътажъ. Кривичка са гвѣжда още, кога са повтара свржукъ и, (както: и братѣята мѣ, и роднинитѣ мѣ го обичатъ), и преди свржукъ ни и а; както: Ни задотото, ни среброто ми хваща очитѣ. Не той, а братъ мѣ вѣше ъ тѣхъ. — Преди свржукъ или, не са гвѣжда кривичка, когато та са приема въ раздѣлантелънъ разумъ; както: Братамѣ или се стръ мѣ обичашъ? — Ако ли съ тѣхъ свржукъ са издѣлава притѣрваніе на нѣкои дѣми да поистѣжаватъ, то тѣ са отдѣлатъ съ кривичкы; както: Равнописаніето, или Ортографіята, е кжъ на Грамматиката. Качественитѣ прилагателнитѣ са отдѣлатъ съ кривичкы; както: Добрый, почетный, мирный чаовѣкъ. А когато сетнѣшното прилагателно е притежателно, или когато показва съжитъ каквинъ на нѣщото, то кривичката са остава; както: Новый свкненый кожъхъ.

§ 81. Междѣ кривички са гвѣжда всѣ-

ка вжвѣденъ дѣмъ или свираніе на вжвѣдени дѣми, които могатъ да са оставатъ безъ да са развали разумѣтъ на рѣчѣта; както: Чловѣкъ, каквото същество слабо, има потребъ отъ помощъ, и уважателитѣ дѣми; както: знаешъ ли си ты, пріетель мой, работѣтъ; и предъ дѣма който.

§ 82. Капката съ кривичкѣ раздѣлава нѣколко равни кжсове на периодѣтъ, когато тѣ кжсове съ доста дѣлги; както: ако искашь да вждешъ почетенъ и честитъ, то вѣгай отъ празнинны; защото тоба дрѣманъе на снагата и на дѣшата наистина са почита майка на всичкитѣ кривди. Ако ли сетнѣшното въ периодѣтъ предложеніе са закача съ свржукъ и или а, то предъ тѣхъ са гвѣжда не капкѣ съ кривичкѣ, а само кривичкѣ.

§ 83. Двѣ капки са гвѣждатъ, когато разумѣтъ не са свжршва до свшъ; както: Крезъ, Лидійскый Царь, когато владаше безчетно иманъе, не можѣ да сѣна рече щастливъ; защото чаовѣческото щастіе не стои въ вре-

менитѣ и таѣннитѣ добрини. Още; кога саѣди извѣроуваніе; както: Московіа гимжи съ безцѣны металаы: злато, сребро и платинѣ.

§ 84. Капка са гвѣзда, кога е разумѣтъ до свѣтъ свѣршеніѣ; както: той ма изкаби отъ смѣртѣтъ.

§ 85. Капки, кога съж оставени на редѣ, показватѣ нѣкое недочакано прекъсване въ говорѣтъ; както: Кажѣ ми. ... нѣ! по добрѣ мѣачи.

§ 86. Пытна бѣлѣжка са гвѣзда; намѣсто капка, при свѣршванеіто на всако пытно предложеніе; както: Какво правите? не хайте ли? Кѣдѣ отивашѣ?

§ 87. Чюдовна бѣлѣжка са гвѣзда, при свѣршванеіто на бѣлко чюдово или повелително предложеніе; както: Каква честь! Коако добрини загъвихѣ! Дойди на самѣ! Мѣачи! Извѣстната дѣла, кога са намира въ зачалаото или въ свѣршванеіто на рѣчьта; както: Петко! послашай тѣжъ приказкѣ. Послашай тѣжъ приказкѣ, Петко!

§ 88. Прѣчеца са гвѣзда повѣчѣто въ тѣ саѣчки:

1) Междѣ говорѣта на две лица, кога на тѣ лица имената нѣма; както: Кѣдѣ отивашѣ? — На градѣ. — Защо? — За хѣбѣ.

2) При отпѣванеіто на нѣкоя рѣчь; както: Азѣ са мѣчѣ да принесѣ печѣлѣжѣ, а ты — бредѣ.

§ 89. Прѣградкитѣ отѣблѣватѣ въведѣно предложеніе, което не е съ главноіто въ Грамматическото свѣршванеіе; както: Лѣтото по насѣ (нѣше ми братѣ ми) съхо и горещо.

С Л О В А Р Н И К Ъ,

или нѣколко дѣми, които намѣста го-
воратъ Тѣрски и Гръцки, а пакъ на
други мѣста Български.

Бало. 28010, 10000 А. 10000

Аба, осмакина, бало. *страдамъ нѣщо*

Ада (въ рѣкѣ), сре- *собира вани*
собира вани
дортѣкъ. *острѣвъ* Алаписанъ, въдренъ

Адашъ, едноимецъ. Аманетъ, залогъ,

Аджамій, габпавъ. *ἐν χειρὶ; а γροῦπος*

Аджамалѣкъ габпа- *вѣзѣтъ, вѣзѣтъ*

бо. Анахтаръ, каючъ,

Адетъ, навѣкъ, су- *откаючъ.*

πῶς; а ἡθὺς нѣравъ. Ангариа, нагонъ. §

Аджмъ, врачъ, пре- *отреденитѣ прѣ*
отреденитѣ прѣ
вратъ. *сѣмъ - сѣмъ* тѣ за Виднижтѣ

Азмакъ, габъ, тѣр- *нѣтъ*

сей, габъ; потрѣ- Ангора, ковка, же-

слекъ, мочаръ. лѣзна котка.

Акрабанъ, свѣстникъ. Арабаджій, коларъ.

ното, кога са мѣ- Астаръ, рѣгозка.

ри), приливъ. Ачигіозъ и хайрѣжъ,

Армелъ; рахсолъ; пре- гадаръ.

солъ. Ахманъ, запаестъ,

Артѣкъ, останало. мѣникъ, глама,

Аресвамъ, хващамъ лапнишъ.

очитѣ, ревижмиса. Ахѣръ, вѣоръ. *17010111*

Аржъ, водило, про- Ааръ (зачаовѣкъ), *11/12*

рѣкъ. гѣзеферинъ.

Астаръ, подлатѣа.

Б.

Баа-бохмасъ, вино- Бакѣрѣ (сѣждъ),

беръ, гроздоберъ. мѣдиче, мѣнче.

Бака, баца, тейко, Бакаа, бѣкъ.

ὁ πατήρ. Бакишишъ, даръ,

Бази-киретъ, на ма- дарба, приносъ,

хѣе, нѣбогаждъ, покаонъ.

набремена. Баатѣа, брадѣа, сѣ-

Баиръ, рѣтъ, рѣ- кира.

таина. Бааканъ-дѣбиндѣвъ

Баиракъ, прѣпорѣцъ; дѣното на плани-

а на галіонитѣ, ната, *εἰς τὴν πρόπο-*

хѣрѣганца. *δαὺ τῆ βοῦ.*

Бакѣръ, мѣдъ. Баремъ, поне.

шамъса на басъ, Бозгѣнтоабъкъ, раз-
облагамъса. мирица, завѣра.

Басма, пѣстрило, Бой (на чловѣкъ),
тѣтъ. отвѣстѣ, вѣстѣ.

Басѣмакъ, стѣпало, Бой-адашъ, свѣст-
стѣпникъ. никъ.

Бахтъ, чѣтъ, ца- Бодаажса, втѣла-
стѣе. вамъса.

Бахтай, честитъ, Бокавъ, смѣтъ,
цастанѣвъ. гной; а гнилитѣ

Белдикъ (за чло- фѣшкѣи, торъ.
вѣкъ), вѣкъъ.

Белкимъ, негли. Борънъ, завои,

Бентъ (отъ самосе- Борма, вѣтло.

беси), виръ; а на- Борчъ, алагъ, хѣос.

Берекетъ (на рожи- Борчай, дажженъ,
тѣ), рѣха. хѣосѣтѣ.

Бодъ (на рѣка), Бѣлаки, давно, меръ.
стѣе, гѣрло. Бѣргѣа, свѣдѣль.

В.

Ваданѣкъ, покѣш- Вѣхремѣй, маразъ-
нина, дикноуъ, анѣъ.

Вѣвѣмъ, маразъ, Вѣрги, биръ, бирѣдъ

Вѣанна, ластѣнка. Вѣжѣнѣсѣамъ, о-
ставѣмъса.

Гаале, примѣнѣе.

Гайтанъ, октоба,

скрайникъ.

Гарга (птичѣ), га-

лица.

Гѣвшекъ (за чло-

вѣкъ), мѣшипаръ,

неджавъ, распа-

санъ, advatos.

Гемъ, юзда.

Гемѣа, галѣонъ, ха-

раѣ.

Гемѣни, калѣвѣи.

Гечитъ, бродъ, прѣ-

ходъ.

Геченмекъ, поми-

нокъ.

Гердапъ, бѣрзеи.

Гигантъ, драсъ.

Гіоаче, локва. диръ воръ

Гіозъ-бѣадѣй, 8-

маиникъ.

Гіозѣци, очила,

зѣрѣала.

Годѣкъ, кѣсопахъ.

Гюмрѣкъ, мыто,

telavetov.

Гюмрѣкѣй, мытои-

мѣцъ.

Гюмрѣкѣйница,

мытница.

Гюрбатѣа, крамола,

пѣѣса.

Гючъ, 8сиано.

Гюбе, бѣжемъ, 8шъ.

Д.

Дѣаре, тагаръ.

Дѣвѣа, сѣдѣа.

Дѣвосѣамъса, сѣ-

джѣа.

Джаба, даромъ. Доваръ, зидъ, стѣ-
 Далъ-кавкчій, бы- на; кога е на о-
 инанъ, измамачъ. коло, ограда, за-
 Дебитъ, мъстиани- градъ.
 ца. Долапъ-юкаюкъ, ра-
 Дармаалъ, плашило. кла.
 Дженкъ, борба. Долмаажкъ, народъ.
 Дичеръ, дробъ. Достъ, пріѣтель.
 Деуги, подѣврски. Дшманинъ, врагъ,
 Деликатъ, мѣханатъ вѣрбникъ, изѣд-
 Денбелъ, лежанъ. никъ.
 Денкъ, тѣмба, ко- Дшманаажкъ, ежба,
 левон. бражда, враговъ-
 Дертъ, марауъ. цина.
 Джилабе, окръшленъ. Дшманъ, тѣма, 18-
 Дибидюсъ, до сѣшъ. Дюагеринъ, джрбо-
 Дикишъ, шжѣ. а-блещъ.
 Дире (рѣка малка), Дюлюмъ, свратъ,
 долаъ. леха.
 Дирекъ, подпорка, Дюменъ, кѣрма,
 стѣпанъ, попъ. тиронъ.
 Джибри, прѣщени, Дижѣз (на гѣрды-
 ципора. тѣ), пауовникъ.
 Дискосъ, блудо, Дижѣз (на гѣрды-
 подносникъ. тѣ), пауовникъ.

Б.

Бглендже, веселба, Бси-заманъ-еши,
 залъгало, замана- дѣлочно,
 ка, διασκέδασις. Вшенайтъ, магарта-
 Бсетасисъ, испытъ. ріа.
 Блекъ (дрѣва), за- бѣнъ.

З.

Заабитликъ, справ- Зевклендисвамъ,
 ление. препѣсскѣвамъ.
 Зараръ, загѣва, вре- Зевукъ, раскрива.
 да. Зезиръ, адъ.
 Заборчалѣвамъ, за- Зейтинъ, джрвено
 дажгнѣвамъ. масло.
 + Забги, опалакъ. Зиафетъ, свѣатъ.
 Зала, отворъ, Зографинъ, кѣнопи-
 Записвамъ, вѣспи- сѣцъ.
 рамъ, ἐμπόδιον. Зорладисвамъ, на-
 Засипъ, аѣжкъ (на сивамъ.
 пѣвка). Зоръ, сила.
 Зевкъ, веселба.

И.

Изинъ, бола, адѣа. Измекарка, ратаки-
 Измекаринъ, ратай. на.

Илачъ, цѣрь, бѣла-
ки.

Ивиширайъ, наше-
нецъ, *συνταγῶτης*,
συντοπίτης.

Инатъ, *ζῆλος*, *μελλε*
инкаръ, *συνταγῶτης*,
ἀρετῆς; бѣхъ да-

та не е хвиажао,
инкаръ етмѣсанъ

Ипатъ, дохватка,
ἀποδείξις.

Ишахайъ, петевенъ
Ишахъ, *ἔτος*, *ὄρι-*
ξις.

К.

Кабахатъ, грѣшка. Каабалажкъ (отъ хъ
Кабахатай, кривъ, *σαλῆτης*,
ра), навалица, на-
тисжкъ.

Кавилъ-дизъ, не е
καυλῶν.

Кавга, припиръ, при-
пирна.
Капшъ, ремикъ.
Капкъ, ладья; а по
малкото, шайка.

Калемаръ, мѣстна.
Калемаръ, мѣстна.
Калабаджъ, (за дре-
хытѣ на човѣкѣ),
партакѣжи, парто-

Капанъ, похадпка.
Капанъ, клопка,
каѣтка, скорцо-
факъ, (*ἡ σνδερᾶ*)
стѣпица.

Капаналжкъ, задръха.
Капидъ, ножница.
Каатабанъ, мѣка-
нинъ.

Канаржъ, зѣбелъ,
скала.

Карашакажкъ, смѣса

свамъ, размѣ-
свамъ.

Карабазъ, стража.

Кара-чименъ (тре-
ба), морабал.

Караръ, стѣна, *βαθ-*
μός.

Карпшъ, дына, ле-
деница.

Карешъ, мѣсть.

Касметъ, честь.

Ката-день, всѣкий
день.

Кафесъ, рѣшетка.

Кафата, подхапжкъ

Кафкатъ-едеоршъ, *κεφαλή*, протогерь.
подхапшувамъ си. *κεφαλή*, *κεφαλή*,
печеница.

Качардисвамъ, испъ-
шамъ. *Καλαμπύρι*, паѣчка.

Кахжрь, скжрь, *λί-*
πη; а *φροντίδα*, гры-

жа.
Кахжржа, на скжр-
бавамъса; *ήμαι*
λειτουργός, наскжр-

бенъ сѣмъ.
Кедерь, пакость, по-
вода.

Кеаликъ, рабаникъ;
а бѣуъ китъ, хѣ-
ловниче.
Кенаръ, ива, ивица.
Кенета, чипки.
Кесидъ, мошама.
Кестерме, непреко.
Кетюнъ, вѣндалъ,
чюканъ, пѣнь,
пѣнчюга.
Кефилъ, добжрь.
Кефъ, пригода, во-
ла.
Кехалъ, протогерь.
Кибавъ, печеница.
Кийипиръ, паѣчка.
Киречъ, варъ.
Кирилъ, поемъ.
Кираджий, поемникъ.
Кокалъ, кость.
Колай, леснина, трѣ-
погъ.
Коланъ, попрагъ.
Колемо, кѣча.

мень.

Наркѣ, отредена цѣ-
на. *maxa*Нафиле, напѣсто, за-
лѣдо.

О.

Одаа, стаа.

денищѣ(тѣ), *звезъ*.

Оджакѣ, огнище.

Орманѣ, древанѣ,

Оманѣ-баши (на бо-

шѣманѣ, лагѣ.

П.

Пахарѣ, тѣргѣ, а-
γωρά.

Перигель, шестаао.

Пазарабамѣ, нагла-
савамѣ, оглава-
бамѣ, главиѣ, по-
гождамѣса.Перѣва, покосникѣ,
косатникѣ.

Перѣстѣа, садѣанѣ.

Песѣвалѣ, китѣа.

Петало, подѣова.

Пешинѣ, напредѣ.

Пешѣирѣ, мѣсалаѣ.

Пиронѣ, гѣоудей.

Пичѣ (на дѣрѣветѣ),

изданѣи, младаѣи

Поѣа-юаю, дѣвѣмѣ.

Прикѣ, мѣна, напѣ-

ванѣе, приѣдѣ.

Р.

Рахатѣ, мирно.

Ренѣ, цѣѣтѣ.

Рѣхимѣ, залогѣ.

Радѣ, подавникѣ,
υπηχοος.

С.

Сабахаанѣ, вѣсѣрѣ,
сѣтрина.Сеирѣ, глѣдка, *θεω-
ρία.*Сауѣ, трѣстѣина,
трѣстѣнѣ.Селлахаадисѣамѣса,
овѣрѣѣѣамѣса, *ἀρ-
ματούριαι.*Сайѣи, сѣѣпанѣнѣ,
домовникѣ.

Сель, плаѣей.

Саканѣтѣа, потѣска.

Сенѣжѣирѣ, верѣига.

Сакѣа, цѣѣтарникѣ.

Серѣганѣ, раѣхѣдка.

Саламѣѣамѣ, бѣѣсѣнѣѣѣ

Сермѣа, имѣотѣ. *αίμα.*Саатамарѣ (дрѣха),
каѣачѣ.

Сермаааѣи, имѣотѣнѣ,

Сандѣжѣнѣ, ковѣчѣгѣ.

Сермаѣ-корамѣ, бѣа-
гамѣ.Санѣжѣрѣ, саогѣ, мѣѣж-
да.

Серѣтѣ, аѣотѣ.

Сапѣ (като на бѣрадѣ-
бѣ), дрѣжѣка, дѣжѣ-

Сеѣфа, вѣсѣлаѣ, раѣ-

жаао.

дѣстѣ.

Сарѣжѣнѣ, прѣѣтѣ.

Сѣгорна, зѣраѣа.

Сатааѣжѣнѣ, проданѣ.

Сѣгоранѣѣа, зѣраѣѣ-

Сахатѣ, часѣ.

нина.

Сеѣѣѣѣнѣ, испѣирѣ.

Сѣѣа, пѣѣѣ, бѣаѣ,

Сѣѣжѣимѣ, сѣѣкарѣ.

грѣѣѣѣѣ, кѣѣѣѣѣ.

Сѣѣѣ, оѣѣѣѣѣ. *πορὰ*

Сѣѣѣѣѣ, ѣѣѣѣѣ.

Солѣжъ, дѣшжжъ.
Софра, паралиа.
Сюріа (за добы-
тжжъ), глабъ.

Сѣчюрѣмъ, пржска-
ло, скожъ.
Сжрча, стжкло.

Т.

Табихетъ, нжравъ.
Табанъ, подари.
Тамамъ, тжжмо.
Тамахжеринъ, нѣ-
рекъ, кезинъ.

Тахта-бити, джр-
веници.

Текъ, токо единъ.

Темисжъ, записъ,
ὁμολογία, ἔγγραφοι τι,
§ *δείγμα.*

Теразій, капѣни.

Теразій, кроачъ,
шжбачъ.

Тесте-ваши, горни-
ца.

Тидаржжъ, наредѣ.

Трифилъ (трева), дѣ-
темина, звездель.

Тозаѣци, влѣшши.

Толѣмжа, кѣймадо.

Топалъ, хремъ.

Топка, вѣлѣжъ, *σφαί-
ρα.*

Тюріа, начинъ,
τροχός.

Тжпжж-бойле (за
чловѣжжъ), непогрѣ-
шенъ, *παρβόμος.*

Ъ.

Ъзлашмажъ, распра-
ва; да ѡзлашиса-
мы, расправимъ.

Ъскеръ, хѣла, злоба.
Ълѣжъ, джабъ.

Ъсѣладжѣлаанъ, из-
лико. Ъчѣжъ, гаѣникъ.
Ъчюрѣмъ, фжрчило.

Ф.

Файда, вжхѣнина, Форда (на платно),
τόκος, придѣлѣвка, петѣци, ссжжрици.
διάφοροι, добыѣвка.

Фасѣлъ, бѣлъ божъ.

Фиданъ, мѣлѣдокъ.

Фитидажѣ, огасникъ,
сѣкнило.

Фитилъ (на свѣщъ-
та), свѣтило.

Форда (на платно),
петѣци, ссжжрици.
Фортѣна, бора, ско-
ра, бѣранъ, бѣра,
хѣла.

Фѣдѣлажжъ, дигна.
Фѣдѣлаж са, навди-
гамъса, голѣмжса,
подносѣмъса.

Фѣрна, хѣбѣарница.

Х.

Хѣберъ, извѣстіе.

Хѣлаа, вѣжкогъ, на-
горѣ.

Хѣлаелій, громорно.

Хѣлъ (наскѣно),
бѣлѣсъ.

Хѣзна, иманье, *ου-
σανρός.*

Хѣлѣстенъ, вѣлѣва,
обѣрникъ.

Хѣлѣлѣжжъ стрѣ-
вамъ, вѣлѣвѣламъ
Хѣлаауъ (за чѣло-
вѣжжъ), денѣба.
Хѣлнадижъ, катаа-
нинъ.

Хѣлаауѣжжъ, нѣхѣрѣ.
Хѣлъ, платка, за-
платка, правда.

Халка (на врата), Харчѣ, разносамъ,
 бѣлчиюкѣ, брѣника. трошкѣ, дробѣ,
 Халъ, доба, *κατάσας*. испочюповамъ, сѣ-
 Хамамъ, бана, *λα-* сипѣвамъ.
τρος. Харчѣ, разноска.
 Хамалинъ, твариникъ. Хариувамъ, дарѣ,
 Хапанскъ, ненадѣи- искалонѣвамъ.
 но, *ἐξαφρα*. Хѣзметъ, шѣтѣкѣ.
 Хапсана, темница. Хѣзметѣринъ, ратай.
 Хапскъ, запренъ. Хѣжиминъ, врачъ.
 Харамъ, неправедно. Хѣменъ, токо речи.
 Харанѣ (сѣдѣ), бе- Хѣнденъ, ѣкопъ.
 дѣриникъ. Хѣсапъ, смѣтка, *λο-*
 Харманъ, гѣмно, *γαριασμός*.
άλων. Хѣсапѣ, смѣтамъ,
 Хатѣръ, либовѣ. *λογαριάζω*.

Ч.

Чадѣръ, шатра, сѣн- Чалма, гѣжива.
 ка. Чалацисѣвамъ, зати-
 Чакмакъ, огниво. чамъ, залитамъ,
 Чакѣ (ножѣ), за- налѣтамъ.
 клопачъ, скоро- Чапѣжнъ, разгло-
 факъ, окаченото бенъ, мацало.
 за помѣстѣ. Чапрази, пѣфти.

Чардакъ, придворъ. Чене, чѣлость.
 Чаршѣ, тѣргъ. Чѣшитинъ, сѣгледо-
 Чанта, вѣлѣ. бачъ.
 Чеки — чеви (на кола), Чѣопъ, жреби.
 петѣгачъ. Чѣорѣ, сокъ, *ζωμός*.
 Чѣвгаръ — ѣдеорѣмъ, Чѣзми, вѣтѣши.
 четворѣ. Читъ, паѣтъ.
 Челикъ, стомана, Чѣфтъ, бѣзѣнаци.
 бѣзѣница. Чѣвалъ, паатникъ,
 Чѣвѣръ (на дѣрво), вѣрѣтиѣ.
 око. Чѣмбасъ, перчанъ,
 Чѣнета, мѣзѣри. перчикъ.
 Чѣнтиени, каравани.

Ш.

Шага, испѣиуокъ. Шѣвикеръ, ранина.
 Шаматѣ, бѣтатаѣ, Шѣникъ, кѣтѣл, кѣ-
 ломотѣ, *φλαγώ*. тѣл, полѣвѣникъ.
 Шамданъ, свѣтила- Шѣривѣта, пошѣл.
 никъ. Шѣлѣбе, тѣрѣвѣхъ.
 Шамаръ, паѣсѣница. Шѣпе, омѣшѣл.
 Шалѣнгосъ, паѣш- Шѣпѣлѣй, гѣзѣнъ.
 ковъ. *καλινός*. Шѣра, мѣстѣ, саѣд-
 Шапикъ, зѣпада. ковино, *μῆσος*.
 Шарапана, корабъ. Шишъ, рѣжѣнъ.

Ю.

Юларь, оглавъ, о- главникъ.	Юрнекъ, приличъ, пригледъ, <i>παράδειγμα</i> .
Юкаюкъ, ракла.	Юрюшъ, наюрваніе.
Юкъ, товаръ.	Юсте, придъ.
Юрганъ, хартель, <i>πάπλωμα</i> .	Юфкетъ си зимамъ, оттѣшвамъ си, <i>ἐξομῶμαι</i> .
Юрдечка, патица.	Юшенмекъ, мѣрзель.

ѣ.

ѣба, нинтирь.	Іара, рана, болка, брага.
ѣбанджій, чюжди- нецъ, страненъ, дрѣгоселецъ, <i>ξένος</i> .	Іардамаж (за чло- вѣкъ), замуженъ.
ѣзаджій, писецъ.	Іангіосъ, шашавъ, кривогаедъ.
ѣзжкъ, <i>μιαο</i> .	

СВРЪШЪКЪ.

Почетнитѣ имена на помощни-
читѣ.

БѢКЪ РЕШЪ.

кнг.

Светына имъ г. Поликарпъ Данковъ,
Архимандритъ и Игъменъ на Си-
наisko-Римничанскый монастырь. 10

Господство имъ:

Г. Параскева Г. Карабиберъ . . .	2
Гг. Николай Ботеа и Сынове . . .	5
Г. Василъ Георгіѣвъ отъ Габрово . . .	2
Г. Х. Петъръ Х. Андреевъ — . . .	2
Г. Георгіѣвъ Василиди — . . .	2
Г. Георгіѣвъ Василеполю — . . .	2
Г. Раалій П. Казасіовичъ . . .	1
Сжъный за Тръвнианското школо . . .	2
Г. Евлогій Георгіевъ отъ Карлово . . .	2
Г. Ставро Поповичъ отъ Свѣшювъ . . .	2
Г. Христо Георгіевъ	2
Г. Костадинъ Д. Икономовичъ . . .	2
Г. Георгіѣвъ Павловъ отъ Свѣшювъ . . .	2
Г. Ювко Христовичъ отъ Ловичъ . . .	3

Г. Іанѣ Стефановъ отъ Фокианъ.	2
Г. Димитръ Беровъ отъ Коткавъ.	2
Г. Кос. Д. Руссовичъ отъ Арабанаси.	1
Г. Иванчо Х. Столановъ.	1
Г. Петрани Х. Радъшиъ отъ Шъменъ.	1
Monssieur Gligor Dimitrou.	1
Г. Ванчо Христовъ отъ Ловичъ. .	1
Г. Вѣлко Михалковъ отъ Карлово.	1
Г. Атанасъ Поповичъ —	1
Г. Пенчо Ралчовъ.	1
Г. Іоаннъ П. Чичий.	1
Г. Станчо Д. Тепѣюгаъ отъ Ловичъ.	1
Г. Дочо Руссовъ.	1
Г. Хрис. Пенъ. Данюгаъ отъ Севліово.	1
Г. Илій Н. Гергіюгаъ —	1
Г. Иванчо Н. Дивѣдиюгаъ —	1

Търновци:

Чест. г. Ка-нъ Параскева Васишковъ.	10
Гг. Братъа Димитръ, Николай и Параскева Стефановъ.	3
Г. Георгій Михалковъ.	1
— Тодоръ Николовъ, комъхаринъ.	4
— Генчо Георгіовъ.	3
— Х. Димитръ Х. Костовъ.	3

Г. Іонко Танасовъ, комъхаринъ. . .	1
— Станчо Кънчовъ.	1
— Петръ Богдановъ.	1
— Петръ Х. Димитровъ.	1

Браила.

Господство имъ:

Г. Тодоръ Милановичъ.	5
— Ангелъ Кановичъ.	5
Гг. Братъа Діамантиди.	5
— Братъа Петровичъ Чъпанюгаъ.	1
Сжштитъ за Сливненското школо.	5
Г. Анастасій Дъкиади.	1
Сжштий за Сливненското школо. .	5
Гг. Братъа Димо, Маринъ и Игнатъ Петровъ отъ Лѣсковецъ.	6
Г. Димитръ Хадий Коста.	3
— Теохари Папазюгаъ.	3
— Іоаннъ Ивановъ.	3
Честитъ г. Костадинъ Поповичъ, Секрет. на Ангайското Консулатство.	2
Г. Михалъ Поповичъ.	2
— Н. Маразлий.	2
— Николай Д. Х. Вакалюгаъ. . . .	2
— Иванъ Г. Чашюгаъ Іамболовъ	2

Г. Авраамъ Поповичъ	2
— Коста Дойчъ.	2
Г. Георгій Пападопулосъ.	2
— Іоаннъ Георгіевичъ.	2
— Х. Тома Х. Цановичъ отъ Видинъ.	2
— Стратій Симеоновъ отъ Котълазъ	2
— Христо И. Чапъровичъ	2
— Тодоръ Георгіевичъ Іамболовъ	2
— Костадинъ Николовъ отъ Сливенъ.	1
— Нанчо Поповичъ Шъмненецъ	1
— Миханаъ Хина	1
— Х. Стефанъ Поповичъ Іамболовъ.	1
— Димитъръ Стефановъ Търновецъ.	1
— Ръссий Атанасовъ Шъмненецъ.	1
— Иванчо Николаъ.	1
— Панагіотъ Іоанновъ. отъ Карнабатъ	1
— Неніо Рахни —	1
— Ганчо Минновичъ —	1
— Генчо Ивановъ.	1
— Авраамъ Панагіотовъ.	1
— Петрій Николаъ.	1
— Докрій Димитр. отъ Градецъ.	1
— Христо Николовичъ отъ Котълазъ.	1
— Аритонъ Петровичъ отъ Лѣсковъ.	1
— Стойко Митовъ отъ Хаджаръ.	1

Г. Райко Гърдіовъ —	1
— Димо Недіовъ	1
— Никола Димитрій.	1
Г. Іорданъ С. попъ Христ. отъ Бленъ.	1
— Стоанъ Веліовъ отъ Карнабатъ.	1
— Николай Ченовичъ.	1
— Павайъ Лазаровичъ.	1
— Д. Владимировичъ.	1
— Николай Стефановъ отъ Габрово.	1

П л о е ц ъ.

Господство имъ:

Г. Х. Петъръ Х. Бъжиловъ	2
— Х. Атанасъ Х. Стоилъ	2
— Жеко Павловъ	2
— Петъръ Неновъ	2
Ομολογίωτ. Νικ. Τριανταφύλλω ἐκ Σελινγ.	2
Г. Іорданъ Ивановичъ отъ Калоцохоръ.	1
— Василъ Георгіъ отъ Сливенъ	1
— Димитъръ Георгіъ —	1
— Х. Іоаннъ Васиалъ	1
— Теодоръ Іоаннъ отъ Сливенъ.	1
— Ставрій Генчъ.	1
— Димитъръ Минчовъ отъ Сливенъ.	1
— Петъръ Ивановъ	1

VI

	кнѣ.
Г. Недѣлчо Бѣжиловъ	1
— Веало Ивановичъ	1
— Василъ Бротаръ отъ Сливенъ	1
— Бончо Захарѣа отъ Жеравижъ	1
— Добрий Кракстю отъ Новосело	1
— Димит. Стодановъ отъ Сливенъ	1
— Георгій Димитрій —	1
— Димит. Діамантиди отъ Сливенъ	1
— Панариотъ Х. Жекъ —	1

Фокшанъ.

Господство имъ:

Г. Никола Х. Геновичъ Севѣшовенъ	5
Нейно Господство Г-жа Рада Авра-	
мица Сливъ за тамошното школо	5
Г. Стефанъ Аврамовичъ	3
— Костадинъ Илиовичъ	3
— Георгій Киприановъ отъ Сливенъ	2
— Димитъръ Петровичъ —	1
— Димитъръ Стефановъ —	1

Севѣшовъ.

Почетната школка Община на Све-	
то Преображеніе	10
Госп. Іоаннъ Аалжиовъ, Ёпитропъ	1

VII

	кнѣ.
Г. Димитрій Ат. Икономовичъ —	1
— Гавриѣлъ Христѣвичъ —	1
— Кириакъ Атанасіевичъ —	1
— Еммануѣлъ Васкидовичъ	1
— Костаки Теодоровичъ	1
— Теодосій Сакедариѣвъ	1
— Іоаннъ Н. Ванкогаъ	1
— Иліа Ат. Икономовичъ	1
— Словѣс. учителъ Георгій Владык	1
Г. Николай К. Станчогаъ	1
— Димитъръ Іо. Чалѣковичъ	1
— Костаки Николаѣвъ	1
Ο Κίριος Στεφάνιος Γιάλβης, Κοιμητήρης	5
Г. Боро Пендовичъ	1
— Апостолаъ Конковичъ	1
— Христати Н. Шахъновъ	1
— Иванчо Д. Гешовичъ отъ Кара	1
— Лазаръ Раденовъ отъ Разлокъ	1
— Манолчо Ивановъ	1
— Іанаки Поповичъ отъ Търново	2
— Алекс. Шиммоновичъ отъ Видинъ	3
— Иліа Д. Караканъ отъ Брашовъ	1
— Сотиръ Икономовъ	1
— Петъръ П. Софтогаъ отъ Карлово	1

Р 8 х ч ю к з.

Почетната школска Община. 25

Ш 8 м е н з.

Господство имъ:

Гг. Брат. Анаст. и Димит. Х. Стоа. 5

Г. Василъ Х. Симеоновъ. 2

— Костаки Х. Саввовъ. 2

— Жеко Х. Васильковъ. 2

— Димитрій В. Бошнаковъ. 1

— Стаматъ Р. Квѣланъ. 1

— Савба В. Филаретъ, учителъ Благословенскій отъ Жеравнъ. 5

Ученицитѣ мѣ:

Г. Христки Илиевичъ. 1

— Х. Василъ Х. Матіевичъ. 1

— Николай Петровичъ. 1

— Х. Анастасъ Х. Іоанновичъ. 1

— Андрей Х. Димитровичъ. 1

Учитель Взаимнаго Обученія Г. Николай П. Теодоровичъ. 5

Иподидаскалъ Г. Теод. П. Антоновичъ. 2

Ученицитѣ мѣ:

Г. Анто Добровичъ. 1

Г. Атанаски П. Стоановичъ. 1

— Станчо П. Стоановичъ. 1

— Николай Георгиевичъ. 1

— Симеонъ Х. Антокичъ. 1

— Теодоръ Стойковичъ. 1

— Недю Жечовичъ. 1

— Ресей Манювичъ. 1

— Герчо Ангеловичъ. 1

— Вжачо Георгиевичъ. 1

— Петърчо Саввовичъ. 1

— Желесъ П. Георгиевичъ. 1

— Василъ Мариновичъ. 1

— Николай Теодоровичъ. 1

— Х. Пантелій Х. Георгиевичъ. 1

— Николай Василіовичъ. 1

— Илій Костовичъ. 1

— Іосифъ Рачовичъ. 1

— Матіо Н. Келіовичъ. 1

— Пенчо Славовичъ. 1

— Вжачо Матіовичъ. 1

— Жечко Пенювичъ. 1

— Димо Керчовичъ. 1

— Николачо Друмювичъ. 1

— Панагѣотъ Іоанновичъ. 1

— Панагѣотъ Хараламбовичъ. 1

Г. Стефанъ Видовичъ.	1
— Димитрій Радужовичъ.	1
— Аінаки Вжачовичъ.	1
— Рүссій Іоанновичъ.	1
— Петъръ Георгіевичъ.	1
Г. Никола Рачіовъ.	1
— Стоанъ Бакалъ.	1
— Видіо Димитровичъ.	1
— Бойчо Тончовичъ.	1
— Никола Мариновичъ.	1
— Х. Антонъ Ганчовичъ.	1
— Георгій Драгановичъ.	1
— Стоанчо Златіовичъ.	1

Вонкашни:

Бчитель Г. Райко Ил. отъ Черковна.	2
Г. Жечо П. Жековичъ	1
— Теодорчо Х. Бойчовичъ.	1
— Рачо Рүссіовичъ, Терзій.	1
— Вжачо Кировъ отъ Черковна.	1

Разградъ.

Светына имъ Г. попъ Георгій, Ико- номъ отъ Котълаз.	2
Г. Андрей Х. Стоановъ отъ Шуменъ.	1

Г. Даскалъ Христофоръ Н. и Сынове- тѣ му г. Василій и г. Леоній.	2
— Иванчо Данидовъ, Мусикосъ.	1
Словѣн. Г. Василій	1
Г. Велико Петровъ отъ Котълаз.	1
— Христо Ивановъ.	1
— Петъръ Деніовъ.	1
— Иванъ Вжачовъ.	1
— Иванъ Коліовъ.	1
— Илій Николовъ.	1
— Кънчо попъ Атанасовъ.	1
— Петъръ попъ Атанасовъ.	1
— Мухній Кюркчий.	1
— Стоанъ Абаджій.	1
— Муханлъ Дончовъ.	1
— Иванъ Жеку.	1
— Колій Болджій.	1
— Панагіотъ Ник. Търновецъ.	1
— Жеко Василіовъ.	1
— Жеко Богданъ.	1
— Христо Евтиміе.	1
— Никола Върбановъ.	1
— Влаю Стоановъ.	1

ХІІ

Село Троанъ.

	кнг.
Г. имъ Гг. Братіа Х. Васиій, Ди- митрій и Боро Папазоглариъ.	3
— Х. Петъръ Балювичъ.	1
— Спасъ Мариновъ.	1
— Стойко Казанджій.	1
— Спасъ Вачовичъ.	1
— Марко Терзій.	1
— Димитрій Николаевичъ, банънакъ.	1
— Вас. Стопановичъ, учитель Тропан.	1
Светына имъ Г. попъ Михаилъ.	1
— — попъ Христо Іоанновичъ.	1
Г. Пенчо Стопановичъ.	1
— Стойно Дуліовичъ.	1

Троанскый Манастирь.

Свет. имъ г. Х. Филотей, Игуменъ.	1
— г. Х. Давидъ, Свебофилакъ.	1
— г. Х. Максимъ, Епископъ.	1
— г. Никифоръ Маранъ.	1

Село Габрово.

Почетната школска Община.	10
Св. имъ г. Іосифъ Бацаровъ, Игум.	1
— г. Кирилъ В. Іеродиаконъ.	1

ХІІІ

кнг.

Господство имъ Гг. Братіа Петко и Х. Андрей, Х. І. Монахови.	2
Нѣгово Г. Даскалъ Цвѣтко Недіовъ.	1

Севаіово.

Св. имъ г. Х. попъ Нѣделко, Епит.	1
— Г. попъ Цвѣтко Минковъ.	1
— — попъ Христо Николовъ.	1
Г. Савва Ратковъ.	1
— Никола Іоанновъ, учитель.	1
— Петко Іоанновичъ.	1
— Петю Цанковъ.	1
— Спиридонъ Іоанновъ.	1
— Кънчо Цоніовъ, уставащій.	1
— Христо Дочовъ.	1
— Игнатій Стойковъ.	1
— Димитрій Дѣдіовъ.	1
— Захарій Коліовъ.	1
— Коліо Петровъ П.	1
— Станчо Рачовъ, боджій.	1
— Петко Іончовъ, мутафъ.	1
— Атанасій Минчовъ, зографъ.	1
— Іоаннъ Драгановъ.	1
— Цончо Райковъ.	1

Лачо-Каравео:

	кнѣ.
Господ. имѣ г. Христо Т. Пулюевъ.	5
— Гг. Братѣа Василя и Иванчо Христо	
Х. Вѣкови.	4
Н. милость г. Николай П. Пулюевъ.	1
— г. Брайко Г. Поповъ.	1
— г. Спасъ Кражествъ.	1

Самоковъ.

П. г. Чурбаджий Иванъ П. Чавдаръ.	1
— г. Захарія Х. зографъ.	1
— г. Костадинъ Х. Захаріевичъ.	1
— г. Сотиръ Д. Чичановъ.	1
— г. Луачо Т. Стефлакъ,	1
— г. Иванчо Х. Димитріевичъ.	1
— г. Захарія П. Примикирій.	1
— г. Димитрій Анаст. Антикаръ.	1
— г. А. Н. КараСтоановъ, калкогр.	1
Са. г. Калистъ Луковъ, учителъ.	4
— г. Антонъ Х. Ма. Иподидаскалъ.	1
— г. Атанасаки Димитріевичъ.	1
— г. Димитрій Х. Гюровичъ.	1
— г. Никифоръ Л. отъ Сопотъ.	1
— г. Николай Митрофановичъ.	1
— г. Атанасъ Велковичъ.	1

П. г. Стефанъ Х. Симеоновичъ . . .	1
— г. Антонаки Георгіевичъ. . . .	1
— г. Даміанъ Николаевичъ. . . .	1
— г. Сотираки Х. Димитріевичъ. .	1
— г. Мухалаки Д. Смирикаріевъ.	1
— г. Николаки Хр. Смирикаріевъ.	1
— г. Димитрій П. Дойневъ. . . .	1
— г. Сотираки Д. Кюркостоглу.	1
— г. Димитъръ Х. Анастасіевичъ.	1
— г. Стоанъ Иоанновичъ	1
— г. Иванчо Симеоновичъ. . . .	1
— г. Николаки Димитровъ. . . .	1
— г. Георгій Х. Христовичъ. . . .	1
— г. Христо Николаевичъ. . . .	1
— г. Георгій Д. фурунджий. . . .	1
— г. Сотираки Х. Георгіевичъ. . .	1

Кюстендиалъ.

Светына му г. попъ Георгій. . . .	1
Са. г. Христо І. Крантовъ, учителъ.	1
Светына му г. Теодосій, Исрдіаконъ.	1
Са. г. Павелъ За. учителъ Шипскій.	1
— г. Димитръ М. Иподидаскалъ его.	1
ученицы школки въ Кюстендиалъ:	
Словесн. г. Георгій Хр. Хевимъ. . .	1

XVI

	кнѣ.
Словесн. г. Антонъ Стояновичъ.	1
— г. Антонъ Ивановичъ.	1
— г. Костадинъ Мицовъ.	1
— г. Иосифъ Мицовъ.	1

Софія.

Нѣгово Господство г. Захарій П. Круша, учитель Софійскій.	5
--	---

Каллоферъ.

Свет. имъ г. попъ Николай Х. Балт.	1
— — г. попъ Вас. Калдаранскій	1
— — г. попъ Маденъ Л.	1
Г. имъ г. Х. Гендо Х. Д.	1
— Николай Хр. Лещовичъ.	1
— Х. Недѣачо Х. Д.	1
— Христо Петко Л.	1
— Генко Христо Филолау.	1
— Нванчо Р. Фрѣнджовъ.	1
— Рашо Драгановъ.	1
— Христо М. Драгичевъ.	1
— Николай Пацовъ.	1
— Ганчо Г. Колевъ.	1
— Димитаръ Гърдиовъ.	1
— Христо Г. Филъ.	1

XVII

	кнѣ.
Г. Киро Тончовъ.	1
— Тодоръ Х. Д. Бракаловъ.	1
— Димитаръ С. Бацовъ.	1
— Иванъ Іанколовъ, Чорѣа.	1
— Х. Несторъ Тодоровъ.	1
— Христо Д. Стойковичъ.	1
— Генко Кировъ.	1
— Банко Пеневъ, Братавъ.	1
— Нею Бенчовъ, Ласковъ.	1
— Иванъ Тошковъ, Сахтианджій.	1
— Христо Петко, Чорѣа.	1
— Тодоръ Ёнчевъ, Бласковъ.	1
— Иванъ Стойковъ, Рашка.	1
— Стефанъ И. Стефановичъ.	1
— Петъръ Авраамовъ.	1
— Георгій М. Пиронковъ.	1
— Стою Петковъ, Дрѣнъ.	1
— Стоялъ Стойковъ, Малинка.	1
— Дочо Петковъ, Пашкулъ.	1
— Славчо М. Кѣсѣвъ.	1
— Минко Стояновъ - Цанинъ.	1
— Иванъ Д. Абаджій.	1
— Тотю Ёнчевъ - Ёленкинъ.	1
— Иванъ Діамандіевъ.	1
— Донко Никовъ.	1
— Минко Колевъ, Казалмашъ.	1
— Христо Кѣнчевъ.	1
— Стефанъ Иванъ - Пеневъ.	1
— Васиано Тодоровъ.	1
— Стефанъ С. Делистоанъ.	1

Г. Начо Дойновъ.	1
— Русско Х. Примовъ, Станим. хъ	1
Искусный въ муз. г. Стойко Исзрювъ	1
Г. Стоанъ Неновъ, Кацаръ.	1
— Недю Начовъ.	1
— Стою Стоиловъ, Арѣнъ.	1
— Иванъ Мирчовъ, Шишовъ.	1
— Еню Генковъ - Саенкинъ.	1
— Георгій М. Бараба.	1
— Стойко Мадри - Бенчовъ.	1
— Матеа Вѣковъ, Болдакѣй.	1
— Х. Параскева П. Поповъ.	1
— Иванъ Тотю Х. Гешовъ.	1
— Генко Пенковъ, Милосъ.	1
— Коста Хр. Ахчискѣй.	1
— Драганъ Т. Боримечка.	1
— Стойко Вѣковъ М. Болдакѣй.	1
— Киро П. Тончовъ —	1
— Генко Кос. Комисскѣй.	1
— Атанасъ Ив. Райкинъ.	1
— Кою Ген. Саенкинъ.	1
— Генчо Брайнъ. отъ Каисуръ.	1
— Иванчо Петъ. отъ Каисуръ.	1
— Дончо Авраамовъ.	1
— Гжчо Браичовъ, Цанара	1
— Прѣво Тотювъ Гоанновъ.	1
— Драганъ Димовъ, Манджувъ.	2
— Стефанъ П. Сламатовъ фина	1
— Х. Прѣво Р. Дрѣнджовъ.	1

НАУЧНО-БИБЛИОТЕКА ОУ им. И. И. МЕЧНИКОВА

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ Б. І. МЕЧНИКОВА

Ерм